Орган Руського Народного Союза в Америці

Свобода

Вічність

Сила!

SVOBODA

Рік XVI. Ню Иорк. Четвер, 17-го Грудня 1908. Число 51.

Vol. XVI. New York, N. Y. Thursday, December 17, 1908. No. 51

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Розмет за місяць Падолист 1908.

В. 33.	Нестор Максим ум. 22|8, 1908	1000
В. 39.	Кирек Лука ум. 18|8, 1908	500
В. 12.	Павелчак Іван ум. 9|9, 1908	1000
В. 21.	Чулик Ілько ум. 4|10, 1908	1000
В. 182.	Кравець Іван ум. 10|10, 1908	500
В. 167.	Урбан Михаіл ум. 12|10, 1908	500
В. 6.	Левко Василь Миколів ум. 25|10, 1908	1000
В. 33.	Ґладиш Мих. ум. 14|11, 1908	1000
В. 121.	Ґрайцар Марія ж. Мих. ум. 27|10, 1908	400
В. 162.	Каміньска Ірина ж. Мих. ум. 17|11, 1908	400
В. 93.	Бодньович Магд. ж. Томка ум. 9|11, 1908	400
В. 53.	Дроздяк Анна ж. Романа ум. 23|11, 1908	400
В. 130.	Паславский Петро	200
	Разом	8.300.00
	Платня гол. урядників за Листопад	190·00
	Адміністрація Союза за Жовтень	80.29
	За протоколярні книги для Братств	44.81
	Весь розхід виносить	8.615.10

Розмет платить 8848 членів на ціле посмертне (кождий по 92 цнт.) і 1058 членів на пів посмертно ю (кождий по 46 цнт.). Крім того кождий член пла тить за орґан „Союза“ по 10 цнт., на Резерв. Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центі, на Ф. Бід них по 1 цнт.

Член на ціле посмертне платить 1.06 дол. а на половину посмертного 60 цнт.

Д. Капітула, предсідатель. *С. Ядловский*, секретар.
А. Шаршонь, касієр.

Посрамленіє царославних.

Кричать царославні на все горло і вихваляють в „Сьвіті“ та „Поступі“ свою „віру“ як жид старі сподні на ярмарку — а яка та віра і що она варта пізнати найліпше зі способів, яких уживають царославні при еї ширеню. От Вам пробка таких „красних“ і „чесних“ способів.

Була і есть в Джерзі Сіти Н. Дж. мурована, красна і богата руска греко-кат. Церков сьв. ап. Петра і Павла вартости около 45 тисяч дол. Побачили ту церков царославні і сподобали собі еї. Московське несите око забажало еї посісти. Зійшли ся бородаті стовпи царославія тай стали думати, як бя то дістати сю царков в свої руки. Для чесного чоловіка не було би що над тим много думати, бо кождий чесний чоловік знае, що хотівши набути якусь чужу річ, потреба собі еї або купити грішми, або заміняти за яку другу рівновартну річ. Но але царославні не тее... они думали над тим, як-би то дістати церков без купна і без заміни от так якось-би хитро, мудро, не великим коштом. Хотя-би то і не клапувало зовсім в параґрафами [illegible]жими, то нич бо їх обходять лиш параґрафи царські.

Редактор від „Пр[illegible]зви“ думав так моцно, що аж [illegible] окоть виліз йому в ру[illegible]ва. Довгоносий Худобіцкий [illegible]тупав поважно по ком[illegible]ті підскубуючи пальцями [illegible]етинисту бороду. По г[illegible]чні такої задуми нестало [illegible]ро[illegible] до половини. Другі т[illegible]ж не дармували, але [illegible]ули всі то шкробаючи ся в [illegible]тилицю або в голову, [illegible]овбаючи пальцями в широки[illegible] татарських носах. І хоть як моцно думали, то ніяк [illegible] могли видумати нічого путнього. Аж перший впав [illegible] щасливу гадку Іх [illegible] Превосходітельство-Настоятель. — Він хоть ще ґрінор, але з'орієнтував ся скоро, тай [illegible]диво, бо голова у него аби не яка, що наймен[illegible]о половину більша як у звичайного смертельника, а грива чи не зо два або три рази довша як у табунового коня... І щож вигадав він? А от що: купити морґіч перший, який тяжить на сій церкві. Спекуляція була така: Морґіч виносить 12 тисяч дол. Речинець в котрім мор ґіч мав бути сплачений вже минув давно. Він купить морґіч і зажадае від Джерзи-Сітскої парохії, щоби ему сплатила зараз всіх 12 тисяч. Таку суму грошей в те перішних тяжких часах дістати не легко — парохія не буде мати гроший і він виставить церков на лі цитацію тай втогди сам еї купить за безцін.“ Як за гадав, так і зробив. Купив Платон, сам російский біскуп в Ню Йорку, морґіч церкви Джерзи Сітскої в апрілю сего 1908 року. Але перечислив ся, бо парохія довідавшись що Платон купив морґіч, сейчас постарала ся о потрібні гроші і в церкві було публично оголошено, що гроші суть готові, нехай Платон прийде, а заплатить ся ему его претенсию. Але Платон не прийшов, бо встидно ему було, що плян его так знівечено. Так покрив ся Платон першою ганьбою — а Ви чесні читателі скажіть, чи варта що тая російска віра, если сам еї найголовнійший представитель — Платон хапае ся аж такого жидівського гандлю морґечами, щоби дістати в руки не свою греко католицьку церков?

Коли сей перший замах не удав ся, тогди царославні жуки загадали в інший спосіб прийти в посідане Церкви. От знайшли собі в Джерзі Сіти всім добре звісного знатока кримінального косту Віктора Гладика і ославленого Барну, надіючи ся при іх помочи дійти якось до своеї ціли. Барна і Гладик були давнійше урядниками Церкви в Джерзі Сіти. Барна був предсідателем а Гладик був секретарем. Оба они уже давно перейшли до царославної кошари а греко кат. парохія в Джерзі Сіти скинула іх з уряду і виключила з парохії еще в минувшім 1907-ім році а на іх місце вибрала нових урядників п. Теодозія Лабовского на предсідателя а п. Стефана Миляновича на секретаря і тих самих вибрала відтак поновно на той сам уряд і на сей 1908 рік.

Тимчасом царославні захотіли, щоби суд узнав представителями греко-кат. Церкви в Джерзі Сіти не Лабовского і Миляновича, але Барну і Гладика. Ціль ясна, бо еслиб се їм удало ся, то Варна і Гладик віддалиб сейчас церков царославним. В тій ціли вистосовали через свого адвоката цілу купу всяких глупих і банальних скарг до Chancery Court-у в стейті Ню-Джерзі проти греко кат. церкви в Джерзі Сіти і ту скаргу казали доручити яко представителям церкви Барні, который мав відтак разом з Гладиком станути на розправу і ніби боронити церкви. О тій штуці довідав ся припадком адвокат греко-кат. церкви в Джерзі Сіти і вніс сейчас протест з поясненем, що дійсними представителями згаданої церкви суть ч. пп. Лабовский і Милянович. Щоби річ справдити суд дотичний назначив в тій ціли розправу на день 14 го грудня с. р. Розправа тревала 14-го і 15 го грудня. Обі сторони покликали собі сьвідків. При переслуханю всі були заприсяжені. Варна і Гладяк старали ся конче доказати, що они суть урядниками і представителями гр. кат. церкви. До сего ужили всего сприту і всего засобу викрутасів. Щоби себе ратувати, відважив ся Гладик сказати під присягою аж таку мудрість, що в Америці тепер греко-католиків нема, бо папа їх скасував булею а суть лишень римо католики і греко-православні.

На кінци судия видав рішене, в котрім признав слушність греко кат. церкві і еї правним представителям Т. Лабовскому і С. Миляновичови. Варна і Гладик поспускали носи і пішли як змиті з нічим. Так оганьбились царославні другий раз. Сей удар прийшов на них як грім несподівано, бо они були так певні удачі, що царославний батюшка в Джерзі Сити заповів своїм вернікам в неділю дня 29. новембра, що на Сьв. Николая 19-го Децембра, буде вже відправляти для них богослуженя в греко-католицкій церкві. А тим часом не удалось. Видно сам сьв. о. Николай заградив їх вовчі пащі.

А тепер осудіть знов чесні читателі, що варта ціла тая царославна місия в Америці з всіми еї крутарствами і подлостями? Нічого і нюха табаки. Гоніт тую зволоч від себе і стережіть ся еї як зарази. А ви чесні Русини вірні сини греко-кат. церкви в Джерзі Сіти тіште ся і радуйте щосьте так славно побідили. Вже царославні наймити і бородаті і пелехаті батюшки нічого вам не вдіют. Дістали по пальцях раз на все. Більше не посьміют пхати ся до Вас — а якби важились то знайте що вирок корту, від котрого вже апеляцві нема, висит над ними і за зневагу суду можут дістати ся до джелю. А як там в джелю смакуе, Гладик добре знае і може всім розказати. Тримайте ся красно, як до тепер в християньскій любві і згоді вашого величавого Храму Божого і старайте ся его еще помалювати і прикрасити гарно в середині, щоби відповідав вповні на мешкане Бога живаго. Памятайте, що Господь благословит любящія благолініе дому Єго.

СПРОСТОВАНЄ.

На дни 15-го с. м. одержалисьмо достовірний лист від дд. Івана Федорцьо, Андрей Мацко і Андр. Савчук, в якім вони заявляють, що підписана їх іменем новинка поміщена в числі 50 нашої часописи з 10-го с. м., а тикаюча ся запотребованя робітників в Berwick, Pa. зовсім не від них походить і є цілковито незгідна з правдою. Отсим простуємо і відкликуємо сю відомість висказуючи заразом свій жаль і обуренє тій звироднілій і одичілій одиници, що з квестії житя других строїть собі глупі жарти.

Редакція.

— Подаю до відомости, що моя адреса теперішна єсть напротив самої церкви:
Rev. N. Pidhorecki,
329 East 20 Street,
-50 New York, N. Y.

ПРИРОДНА МЕТОДА ЛІЧЕНЯ

або

як потреба нам уложити житє, щоб устеречи ся перед ріжними недугами і заховати кріпке здоровлє.

Написав

ЕМАНУЇЛ ТЕОДОРОВИЧ.

(Дальше).

ШКІРА.—Дишемо не лише за помочею легких, але також і через шкіру нашого тіла відбуває ся певна виміна ґазів, котру зовемо перезівом.

Шкіра єсть знарядом дотику. Кромі сего она має єще иньшу задачу: іменно єсть она ослоною нашого тіла, викінчаючи остаточно його форми і хоронячи части глубше лежачі від шкідливих впливів, а в кінци звершає дуже важну чинність яко орудіє виділяюче.

Складаєсь вона з двох головних покладів. верхний творить т. зв. наскірень, глубший становить шкіру властиву.

Наскірень єсть то наболонь верствиста, котрої клітини з верствичок горішних зсохлі і згороватілі заєдно старають ся та становлять т. зв. верству рогову. Глубші верстви творять так звану слизянку, котра складає ся з клітин мягких і вогких, заєдно ділячих ся; горішні з них згодом роговатіючи заступають убуток в верстві роговій.

Найглубші клітини слизянки заключають т. зв. барвину, що надає нашій шкірі відповідну барву. Раса кавказка відзначаєсь блїдою церою; та всеж у брунетів шкіра є смаглійша задля більшої скількости барвини, коли у бльондинів барвини скупо, тому і цера їх яснійша .Иньші раси мають відмінні барвини: Неґр чорну, Індіяне темно-червону, Маляйці буру, а Хінці жовтаву.

Так звані остуди і веснянки повстають наслїдком нагромадженя барвини в клітинах наскірня.

Позаяк до наскірня не доходять нерви, проте тота часть шкіри зовсїм без чутя, тому й не учуваємо болю, єсли встромимо іглу під наскірень.

Наскірень часто і сильно натисканий грубіє і творить т. зв. мозолї пр на руках столяра, коваля і т. д. і т. зв. нагнїтки, пр. на ногах при уживаню тїсної обуви.

Під наскірнем лежить шкіра властива, котра складаєсь з волокон лучно тканних, просаджених сїтию волокон пруживих і гладкими волокнами мязовими. Через шкло побільшаюче помічаємо на верхнї шкірі властивої численні т. зв. бородавинки. До декотрих з них доходять нерви, до других петлички судин кровоносних.

Так звані бородавинки дотикові дають ся найлїпше помічати на пучках пальців, де суть уставлені густими рядами в рівнобіжні луки.

На ріжних частях тїла оказує шкіра нерівний степень вразливости; найчульшою є на кінцях пальців і на кінци язика, найменше вразливою на хребтї. Чим більше яке місце посїдає бородавинок дотикових, тим більше єсть чутке.

Спідна часть шкіри властивої переходить незначно в поклад слабкої лучноткани, в котрій є богато клїтин товщних, від котрих і має свою назву підшкірний поклад товщний. Служить він шкірі за підкладку, ріжним орудям глубше лежачим за охорону, а яко злий провідник тепла запобігає в певній мірі простудї тїла. На декотрих місцях тїла є доста товщи, на других противно зовсїм й нема, у декотрих осіб поклад товщу буває непомірно грубий.

До чинности виділяня уздібняють шкіру находячі ся в ній т. зв. желези потові. Суть се довгі цївочки, котрих долїшний конець звинений клубочковато лежить в лучноткани під шкірою, горішний же творить провід, що пробиваєсь на внї через наскірень. Виділяють вони головно піт а також товщ потрібну до удержаня шкіри в відповідній гибкости.

Товщ виділяють впрочім осібні желези нашої шкіри т. зв. желези лоєві. Уйстє тих желез отвирає ся до т. зв. торбинок волосових, і служить до натовщуваня волося.

Оба ті роди згаданих желез випадає уважати за утвори наскірня, бо повстають вони через впукляня наскірня в глуб шкіри властивої.

Утворами наскірня суть також волосє і нігтї. Волос сидить в торбінцї волосовій, котра творить впуклене шкіри властивої. Корінь волоса т. зв. цибулька єсть засаджений на т. зв. [б]ородавинці волосовій, котра становить випуклість [ск]ри у дна торбинки. Нутро волоса виповняє мязґа подібна до [сли]зянки наскірня, в котрій находять ся тїльця барвинні, які й на[даю]ть барву нашому волосю. Ті тїльця однакож хибують по части [і] зовсім волосам в пізній старости (кажемо: волосє сивіє мень[ше,] більше або зовсїм).

Нігтї суть то плити рогові, котрі спідною стороною безпосередно притикають до шкіри властивої. Ростуть вони від своєї оправи, головно від задного її берега. Яко утвори наскірня суть нігтї позбавлені чутя так як і волосє, тому й дають ся на переднім, вільнім кінци обрізувати без болю.

Шкіра ослонююча наше тіло має мілїони желез потових, тож піт виділяє ся все з нашого тїла. хотяй виділяне того є звичайно — в низшій температурі — незначне. При сильнїйшім русї однакож виділянє се можна значно збільшитись.

Піт наш оказує власности квасні. Складає ся з 98% води, малої скількости соли кухонної, товщу і летивих квасів товщевих, які уділяють йому примітної вонї.

Се пароване нашої шкіри є для нашого здоровля необходиме, а спинене сеї чинности в який небудь спосіб єсть шкідливе; тому то й маємо дуже неприємне учутє, єсли замажемо руки каруком, бо наслїдком сего затикають ся отвори (пори) потові, отже піт не може виділити ся. Єсли примїром третина верхнї всего тїла спарить ся, тоді чоловік мусить умерти, а то наслїдком значнїйшого спиненя прозїву шкіри, через що унеможливляє ся відповідна виміна матерії.

Оттак шкіра єсть, що до свого орудованя, мов доповненєм легких, бо також і вона виділяє двокис вугля а принимає кисень, хотяй в невеликій скількости. Кромі сего уходить з нашого тїла також і пара водяна малесенькими отворками в шкірі так званими перезївниками. Скількість води, яка в протязї доби уходить через шкіру виносить в приближеню 500 до 800 ґрамів.

При випарованю поту лишають ся його сталі складники як соли, товщи і пр. на шкірі, котра кромі сего занещищує ся єще заєдно відруленими клїтинами наскірня, лоєм шкірним, порохом і т. д. Через те затикають ся перезївники, піт і лїй не можуть відповідно виділяти ся на внї, шкіра недугує, а заразом терпить ціле тіло. Тому належить уживати кромі щоденного митя також купелей для очищеня всеї верхнї тїла. Рівнож треба зважати на зміну біля, котра лїтом повинна бути частїйшою, ніж в зимі, так як вона має ціль підпомагати орудуваню шкіри через удержанє її в чистоті.

При браню купелей однакож треба дуже уважати, щоб не простудитись, а головно треба собі запамятати, що нагле охолодженє шкіри а головно споченої, єсть дуже шкідливе і по найбільшій части спричинює поважні недуги, які не рідко перетинають передвчасно нитку нашого житя.

Про рід і спосіб купелей відповідно до стану здоровля нашого орґанізму розкажу обширнїйше иньшим разом, а на тепер хиба лише кілька уваг загальних.

Передовсїм треба уважати, щоб в холодні, вітряні днї не брати купелей на вільнім воздусї. По кождій купели треба як найскорше осушити достаточно шкіру, а опісля — відповідно до погоди, дня і стану здоровля — убравшись тепло безпроволочно або йти на прохід або окрившись добре покривалом положитись до ліжка, і так довго продовжувати се, доки тїло наше не відзискає назад наслїдком купели утраченої теплоти.

Купелї парові ділають в многих случаях дуже добре; однакож декотрим особам шкодять, тому треба їх застосовувати лише в певних случаях і то дуже обережно, о чім поговорю пізнїйше.

Особи недокровні, недугуючі серцем і нервові повинні уживати купелей теплих о температурі 32-35 степенів Цельзія. Взагалї по теплих купелях повинно ся через якийсь час полежати в ліжку.

Сих кілька уваг подав я лише принагідно і то дуже загально. Спеціяльно поговорю про се в осібнім роздїлї, так як плеканє нашої шкіри єсть надзвичайно важним чинником удержованя в задовольняючім станї всїх сил животних нашого орґанізму.

Причинок

до статї „Наші школи“.

Порушивши перший справу наших шкіл, здаєсь з кінцем серпня с. р., я вельми рад, що дав сим товчок до ширшої дискусії на сю тему. І ось майже в кождому числї „Свободи“ читаю тепер інтересні статї про се, що нас може найбільше тикаєть ся, що нам найбільше долягає. Піднесене справи наших шкіл було після моєї гадки не лиш на часї, але прямо конечне, бо раз треба конче щось зробити в справі реформи сих шкіл. Школи, які ми Русини тут на новій землї маємо, не представляють майже ніякої вартости з виїмком деяких, яких число сумніваю ся, чи дійде до пять. І признати треба повну рацію д. Андрейкови, коли відсилає нас з порівнанем шкільних відносин до других народів. Там школа чи не на першім місци, бо они зрозуміли, що як не стане думаючої по польськи молодіжи, то не треба буде і костелів, бо тих є досить у Айришів, Італїйців і др. Коли молодіж затратить матірний язик, то певно відчужить ся і від своєї церкви. Сеж ясне і зрозуміле чейже для всіх. Сей обяв вже днесь обсервовати можна по наших парохіях і чоловікови, якому судьба нашого народу лежить на серці, який не думає лиш про сегоднїшні, буденні справи, важко стаєсь на души і мимоволї насуваєсь гадка: Невже ж наш нарід Богом забутий, чи проклятий, що так мало про себе дбає? Чи єму справді треба аж старостів і жандармських баґнетів, щоби присилувати его користати з сьвітла науки і знаня? І воно так виходить. На мою гадку і в старому краю, коли-б не було шкільного примусу, дуже мало було-б таких батьків, щоб дитину у школу післали. Так, так, братя краяни! Гнївайтесь, чи нї, а я таки при своїм стою, бо мав нагоду пересьвідчитись. А сим, котрі займають ся будучностию нашого народу — тяжко важко на серці, коли бачать таку індеферентність, таку обоятність для науки свого рідного слова.

А погляньте на Німців. В самім Бруклинї побачите, як в неділю спішить по улицях міста до 30.000 дїтий, сьвяточно одітих, з хоруговцями в руках, з музикою попереду, до своїх протестантських шкіл. Чому се так?

Цікавий з сего дописувателя чоловік — скажете певно шан. читачі. — Таж Німцї вже в Америцї по верх 100 лїт, бо вже десь в 1784 році оснували свій союз „Deutsche Gesell schaft“ а ми почали напливати в Америку в 80 роках минулого століття і впрочім, чи нам з Німцями рівня? Правда, панове громадо, але возьміть під розвагу процент і порівнайте его з нашими відносинами. Поховали б ви ся по своїх „гавзах і шандах“ зі встиду а найбільше ті ваші провідники, які колись тяжко відповідати муть за вас.

Скажете, у нас до сего дїла нема відповідних людий. Є люде і все знайшлоб ся у нас, але нас там нема, де треба. У нас звичайно „великих слів велика сила а дїл нема.

Скажете, ми бідний народ. — Брехня! Ми байдужні і то тим більше гідні напятнсваня, що байдужні для себе самих, для свого добра, для своїх власних дітий, для їх щастя. Вас діти ваші прокленуть колись і в гробі спокою не будете мати.

Часто наводить ся за примір школу в Шамокін, Па. Але ніхто з вас не був цікавий заглянути до сеї, звідатись про відносини у тамошнїй парохії, пізнати хто там є причиною такого тозвитку і таких відрадних обставин. Пізнайте се „чарзіле“, пізнайте сю тайну, то може і вам незрячим отворять ся очи і ви згодом іначе станете дивитись на сю пекучу справу.

Передовсїм, коли поглянемо прим. на польські школи, то, де они відповідають свойому призначеню, значить ся, де діти справдї відносять користь з науки, там певно подає науку фахова сила, звичайно монахиня учителька. Де громада поставить учителем орґаніста, там школа є — правда, але она лиш животіє; видатнїйших успіхів не видасть нїколи. Нехай не в гнїв се буде нашим пп. дякам, але воно таки так є і кождий менї мусить се признати. Правда, деяким людям, на жаль — навіть сьвященикам, не дуже по добаєсь, коли в парохії веде школу фаховий учитель, але се річ менчої ваги. На мою думку аж тоді буде добре, коли наші люди будуть знати ріжницю між фаховим учителем а дякоучителем. Я не хочу через те сказати що пп. дякоучителї лихо учать. Противно є богато таких, що мають добру волю, але позасим нїчо більше не можуть вдіяти, бо мають руки звязані. Кождий, до кого се відносить ся, зрозуміє здаєсь так, що не треба аж поіменно називати.

Богато сьвящеників говорить часто, що незадовго настане час, де буде треба проповіди в церкві по анґлїйськи голосити. Зовсїм природно! І нїхто на жаль над сим не застановить ся навіть, приймаючи се, як яке malum necessarium (конечне зло). як щось такого, що мусить прийти, от як би пр. ніч по дневи, або щось другого. Так мало у нас почутя обовязку для народного дїла! А які наслїдки вийдуть з сего, яка страта? Та чи ми подумаєм коли про се? А чий се обовязок? Хто відповість колись за се перед престолом Всевишнього?

У культурних народів школи стоять високо, бо культурні народи хочуть культурними остати. Правительство не жалує вкладу, не жалує фондів, щоб забезпечити собі добрих, здорово думаючих горожан на будуче. Школа у них то наче вісь, коло якої стоять родина, Церков і держава. Минули уже безповоротно часи, коли можна було жити лиш „Духом Божим“. У нас тут в Америцї, нема правительства, щоб подбало про наші школи, ми самі мусимо подбати про се, а яке зерно посїємо таке будемо й збирати.

Нарікати на брак фондів на се хиба ніхто не буде. Коли з олївцем в руцї заберемось де обчисленя, то переконаєм ся, що кожда парохія хочби й найменьша, може безпечно удержати сьвященика, учителя і окремого дяка, числячи пр. для сьвященика 100 дол. місячно, для учителя 60, для дяка 25, який буде мати й доходи за церковні треби. До учителя належала б школа, ведене хору і уладжуване театральних вистав, концертів, вечерниць і пр. На се все не вийде 2.500 дол. річно наші парохії мають звич[ай]но понад 5000 дол. р[іч]ного доходу найменьче. [...]коли-б ходило еще о деяк[...] справи менчого значіня [...]іх по-лагодити-б мож[...] коли б до сего прейш[...]. Доки сего не буде, [...]оки не буде орґанізації наших шкіл, доти нам не надїятись нїчого лучшого, доти не вижидати нам лучшої будучности, лиш нидїти й пропадати.

Сих стрічок пару я не сказав, щоб комусь „допечи“, але, щоб вияснити наші хиби, щоб усунути сей боляк, який може і на здоровий орґанізм нанести необчислені страти, яких колись тяжко буде направити.

Е. Г.

Поляки про американських Русинів.

Нашим читачам відомі аж надто добре послідні подвиги тих „греко кафто-ликів“, що ґрупують ся біля „Вістника“, а властиво тої чорної кліки, що бажає получити ся хочби з самим чортом, аби тільки знищити ненавистного їй руського епископа а з ним і цілу Україну. Моральну вартість сеї кліки схарактеризовано і оцінено як слід в кількох попередних числах „Свободи“ і я о тім не забирав би вже голосу, якби не спонукали мене до сего наші сусїди Поляки, що саме в тій самій справі заговорили у своїх американських часописях.

Ого в „Kuryer-i Polski-м“ а за ним і в „Polak y Amerykanski-м“ появила ся на днях доволї обширна статя про наші дамашні справи п. н. „Amerykańscy Rusini przeciw Rusinom“. Я позволю собі подати коротенький зміст а місцями навести дословний переклад сеї замітної статї, а наші читачі нехай вже самі осудять, о скільки раціонально задивляють ся наші сусїди на усобицї Американської Руси, і кому треба завдячити сю обставину, що в нашій справі забирають голос чужинцї та виставляють на глум нову нашу вітчину із усіми її боляками і гнилизною.

„Єсьмо сьвідками — так пишуть обі згадані часописи польські — небувалого доси в цілій всесьвітній історії явища. Кожда суспільність, кождий животний нарід має свої сторонництва, що стремлять до осущеня сяких або таких ідей, що узнають ріжні полїтичні чи економічні напрями, але не знаємо фактів, щоб нарід позбавлений полїтичної самостійности, а бажаючий удержати свою народню і язикову окремішність, виволїкав перед форум [с]віта фалшиві тенденції [с]торонництв, які шкод[ять] народній цілости.“

Туть по[да]ють обі часописи корот[ень]ку характеристику [па]ртії української [і] мо[скво]фільської. До перш[ої] [з]числяють переважно [Рус]инів галицьких, а до др[у]гої самих Угорщан Бор[цї] „Вістника“ проти [н]ашо[го] Епископа називають во[ни] „скандалічною“ [і] [з]значують, що ся борот[ь]ба вела ся доси виключн[о] в справі церковній.

„В послідних т[и]жнях— говорить ся далї в висше

Русинів угорських; їх богатство літератури, найвисший степень культуральний. льояльність та привязане до Злучених Держав і т. п. Натомість Русинів галицьких представляє як людий диких, потворів, різунів, буритслів суспільного ладу, бажаючих заложити власну „Україну“ в Америці, визискуючих свободу і терпеливість Злучених Держав — словом елемент грізний і небезпечний.“

„В якій ціли „Ам. Рус. Вістник„ печатає сї інсинуації в язиці анґлїйськім, не трудно зрозуміти. Ходить туть о упереджене американських властий до Русинів галицьких.“

Нам вправдї особисто не залежть на тім, який наслідок може мати подібне обжаловане одного сторонництва другим, але для самих Русинів, без взгляду до котрої партії належать, може се мати наслідки фатальні.“

„Супроти того, що на шпальтах англійських часописей відзивають ся досить часто голоси про заострене еміґраційних законів для деяких народностий, інсинуація „Ам. Рус. Вістника“ може бути вказівкою, що вкаже найперше на Русинів. Письмо „русінське“ представляє своїх родимців в найгіршім сьвітлі,—а се в руках американських шовіністів так сильний адут, якого доси не бувало, а котрого не мож буде заперечити. Американські власти не станувть висліджувати партийних ріжниць під один стрихулець. Прислуга се медвежа навіть для власного сторонництва. Не поможе вона справі церковній а пошкодити може справі народній“.

„В хвилї, коли вплив американських шовіністів, причіплених до ідеї Monroe „Америка для Американців“ наче до дошки спасеня, сягає до що-раз висших кругів, такий голос то самоубійство, довершене не розважно в хвилї партийного засліплення,—то кривда зділана власному народови“

Русинів так галицьких як і угорських гонить нужда з краю за море, щоб тут здобути кусень хлїба а тії, що перехрещують наміри бідолах в поліпшеню їхньої долї, допускають ся гидкого злочину. Перестаньте отже, Русини!“

Ось так висказують ся про крамолу чорної кліки тії, котрих ми, галичани, уважаємо своїми найбільшими противниками. Бачите, навіть наші споконвічні вороги здобули ся на протест проти діявольської роботи мадярських хуліґанів. Вже і нашим славянським сусідам забогато тої злоби й плюгавства усяких панів „Вістниковців“,—лиш ми одні судимо собі тихонько тай киваємо пальцями в чоботах... Бо щож нас можуть обходити якісьтам „дикуни“, „потвори“ „рівуни“, „буритслї суспільного ладу“ і проча галицька голота, о котрій висловляєть ся так похвально якийсьтам „Вістник“?! А від чогож на сьвітї Поляки?— вони нас чейже оборонять!.. Справдї, такої названій статї—прибрала она (боротьба) характер иньший, хоч підпорядковий першому“

„На шпальтах сегож „Ам. Рус. Вістника“ якийсь „Комітет Екзекутивний“, складаючий ся з Русинів угорських, оголошує величанський комунікат на двох язиках в котрім виказує майбутний характер та вдачу Русинів угорських і галицьких.“

В обширнім до пересади описї намагають ся виказати всї прикмети і чесноти наруги над живучим народом з боку перевертнів не було доси в історії цїлого людства, але-ж бо жаден на сьвітї нарід не був такий байдужний на свою честь і достоїнство, як наші ославлені Рутенці.

Віват Галичани!!!

Осип Стеткевич.

„Русскіе депутаты“ в галицькім соймі.

Послїдні вибори до галицького сойму відбували ся під кличем демократизації „jedynego polskiego parlamentu w granicach rzeczypospolitej polskiej.“ Сей демократичний клич лунав широко не тільки по селах але й по містах. Всїлякі польські ніби то поступові партії намагали ся скаптувати собі як найбільше приклонників, а їх друковані орґани впевняли своїх читачів, що цїла будучність і спасене галицької землї лежить як раз в як найскоршім здемократизованю сойму.

Галицькі Русини взяли ся і собі до роботи: почав ся сильний рух виборчий по всім закутинам нашої країни. Неутомимі борці за щасте і долю своєї вітчини скликували численні народні віча, вияснали селянам нові демократичні струї, загрівали до орґанізації та єдности і закликали усїх громадян припильнувати правиборів а відтак і самих виборів. Весь руський нарід всолїдаризотав ся із своїми провідниками і була кріпка надія, що до нового сойму увійде споре число правдивих заступників збідованого й обдертого з прав нашого простолюдя.

Політичне осьвідомлене і рішуча постава нашого селяньства наполохали чимало наших „браці Поляков“ і... галицьких „русских.“ Перші побоювали ся, щоб до „польскего парляменту“ не дістали ся — як вони кажуть — всїлякі гайдамацькі вархоли; другі прийшли до немимого й сумного заключеня, що коли якась висша сила не подасть їм помічної руки, — тисячлїтні „начала“ а з ними і цїла „обще русская“ партія підуть в дубину. А що тая висша сила не могла чи не хотїла прийти сама до смертельно затревожених „русских,“ то вони мусїли самі про неї подбати. Зробили се дуже просто: вислали найтвердших своїх головачів до „імці“ пана Ценського, звісного шляґуна і предсїдателя „Комітету для виборчих розбоїв,“ а ті низенько поклонили ся, поцїлували „ясні вельможного пана“ в обі руки, тай сказали з чим і за чим прибули. В імени усього народу „русского“ (який — мимоходом кажучи — і доси про се не знає) приобіцяли висланники кнутопоклонної бранжі далеко сягаючі уступки в користь польської шляхти і в кілька хвиль добили торгу коштом руського мужика. Пан Ценський дав „шляхецьке слово,“ що його партія підпомагати-ме „poczciwych starorusinów“ і показав господинам двері.

Почав ся передвиборчий рух. „Галіцкіе русскіе,“ маючи за собою симпатичний і вельми популярний „Комітет для виборчих розбоїв,“ поставили в кождім руськім окрузї свойого власного або компромісового кандидата. Та ба, показало ся, що галицькі мужики вже надто здемократизовані, тай погорджують цареславними й польськими наймитами. В виду того треба було імити ся иньшої тактики. Щож тепер роблять „poczciwi starorusini“? Роблять двояке дїло. Перше: бігають з поклоном до всїх сильних „міра сего,“ друге орґанізують чорні сотнї на лад „істинно русских“ з „матушки Рассеі.“ Кандидати на „депутатов“ бігають по всїх ц. к. (читай: polskich) бюрах, кланяють ся панам та підпанкам, просять, благають, та обіцюють служити вірно шляхтї і поборювати „гайдамацький рух“ серед руського населеня. Пани прирікають поміч, але вимагають діл, а не пустих, голословних заявлень. Москвофіли скликують отже „польско-русскіи“ віча. На сї віча стягають вони усякі суспільні шумовини і запрошують всїх панів зі староства і з „повяту.“ Чорна сотня з колами в руках пильнує порядку, а многонадійні „юноші“ увихають ся поміж хуліґанами і вішають пси на „клятихъ Украинцахъ.“ На естраду виступає господин совітник або меценас, або духовник „твердого закала“ або таки найпростійший хрунь-Микита і розпочинає свою „кандидатскую рѣчь.“ Говорить в „obu krajowych językach“ на переміну. Виносить попід небеса польську шляхту, хвалить на всї заставки галицьку адміністрацію, бе чолом перед „Поляками мойжешового вазнаня,“ обіцяє золоті гори збаламученим руським селянам. Одушевлені вічевики нагороджують „доблестного“ бесїдника грімкими „рукоплесканіями“ і сьпівають одні через других: „Мир вам братя,“ „Многая лїта,“ „Jeszcze Polska nie zginęła,“ а москвофільський нарибок затягає найновійший „істинно русскій“ гимн: „Пора, пора за Русь святую.“ Всї аж пріють з великого вдоволеня, всї сьвято увірені, що ось-ось... тай кінець „Вікраїні.“ А коли на такі „міжпартийні“ збори замішаєть ся гурток Русинів, та ще станувть протестувати проти такої консолїдації, тоді начинає урадутати чорна сотня. Хуліґани пускають в рух дубові колики і з „Вікраїни“ жива кровця ллеть ся...

Відтак прийшли правибори. Наші селяни тримали ся як мур. Москвофіли в розпуці. Але від чогож ославлена польська машина виборча в Галичині? У виборчі лісти поуміщувано всяку зволоч: жидівських водоносів, панських форналїв, бездомних бродяг, а навіть небіщиків. Зате виключено від голосованя таких руських податників, що не мали на чолї пятна зради, що хотїли віддати свій голос на людий тямучих, щирих. Як селяни упоминали ся о свої права, то їх висьмівали вельможні панове, а коли вони домагали ся рішучо справедливости, тоді жандарми наставляли блискучі баґнети... Правительственні комісарі, звичайно найгіршого сорта індівідуа, переводили правибори нераз з трьома чотирма хрунями, котрі самих себе вибирали на заступників цїлої громади. Протести не помагали, бо власти іґнорували постійно руських „радикалів.“

Самі вибори відбували ся на відомий галицький лад. Чи треба їх тут описутати? Думаю, що ні, бо вони вже звісні цїлому цивілїзованому сьвітови. Лиш одні Мадяри можуть еще убігати ся о пальму першеньства з галицькими властителями „błękitnej krwi.“ Виборчі гиєни видирали з рук виборців леґітимаційні карти, платили за голоси і грішми і ковбасою і дреглями; навіть булками, обарінками і тютюном... Хруні лежали спиті та зрицькані під корчемними лавами, або по придорожних ровах і звідси несли їх на руках шляхоцькі посїпаки до виборчого льокалю. Ось такі „обивателї“ віддавали свої пяні голоси на... „русских депутатов.“ Так повелїли пан староста і так мусїло бути.

„Галичанинъ“ и „Русское слово“ розписували ся відтак широко, що „русская“ партія віднесла при виборах „блистательную“ побіду...

В кінци зібрав ся „jedyny polski parlament“ на перше засїдане. В новім соймі знайшли ся вже (перший раз від заведеня конституційної ери!) два руські клюби. Один „істинно русскій“ з коломийським „амбасадором“ на чолї, другий правдиво руський, український, під проводом довголїтного свого голови, незрівнаного Е. Олесницького. Український клюб станув відразу на становищи чистого демократизму, а „клубъ русскій“ уважав за відповідне сїсти аж на трьох стільцях: російським, польськім і австрійськім. Голова українського клюбу виголосив іменем усього руського народу відповідну заяву, в якій зазначив ясно і недвозначно своє і своїх товаришів становище до сойму галицького та заявив ся за рівномірним трактованем народу руського з польським. Алеж бо і „амбасадор“ Дудикевич не лишив ся позаду. Він теж зложив „заявленіе“ в імени свого „клуба“, а в нім наплів стільки нісенітниць, що й доси ніхто не знає, чого він властиво хотів. З його бесїди можна було заледви тільки второпати, що він і його „клубъ“ суть частої крови Москалами, а через те не узнають жадної України і стоять за „одну неділимую Русь“. А що в галицькім соймі не вільно промовляти на „общерусскомъ языкѣ“, то господин меценас виголосив своє „Вірую“ тою паламарщиною, якою послугують ся галицькі москвофіли в своїх хлопоманських орґанах. (Дома, то вони говорять таки язиком „пастухов і свинопасов“ або мовою російською, яку немилосерно калічать). Але що такою тарабарщиною не говорить жаден нарід на сьвітї а в Росії то таки мерзять ся тим жарґоном, то хитрий „великорос“ втяв нову штуку. Закрав ся тихцем до соймової канцелярії і там поправив „немножко“ своє „заявленіе“: подописував деякі нові слова в стеноґрафічнім протоколї а руським окінченям надав форму язика російського. Так поправлене „заявленіе“ випечатав зараз „Галичанинъ“ а за ним деякі цареславні орґани в Росії. Гадав собі „брат славянин“, що йому удасть ся штука: Поляків підійшов нібито тим, що своє „заявленіе“ виголосив в „малорусским произношеніем“, а знов в Росії стануть вірити, що в галицькім соймі здобув собі право горожаньства язик російський. Та біда не спить. Українські посли читають більше і лїпше по російськи тай не диво, що вони найшли хутко те, за чим і не шукали. На однім соймовім засїданю зголосив ся до слова голова українського клюбу і з місця запротестував проти таких практик „русского амбасадора“. Повстала зараз страшенна хрія: піднесли крик усї Поляки, а навіть самі „клубовці“. Дудикевич лишив ся сам один, а припертий до муру, зачав крутити, вертїти і виправдав ся — знаєте як? Сказав, що в стеноґрафічнім протоколї він нич не поправляв, але се мусїли зробити... Українці. Ну, чи не дивна льоґіка у господина меценаса?..

На порядок дневний галицького сойму прийшла дебата буджетова. Підчас такої дебати кожде соймове сторонництво зазначує виразно свій політичний напрям та ставить свої вимоги і постуляти до правительства. Наш клюб вислав кількох найлучших бесїдників, а говорили вони з таким жаром і достоїньством, що придбали собі признане навіть з боку найзагорільших польських шовіністів. „Русскій клубъ“ визначив також двох бесїдників, але кождий з них говорив що иншого; пос. Король тягнув за Русинами, Дудикевич за Москалями. Король впевнював цїлу палату, що нїколи не зрече ся тої солодкої мови, в якій йому його рідна мати над колискою сьпівала, Дудикевич морочив голову усїм послам, що есть тільки один „русскій“ язик з розмаїтими діялектами. Король домагав ся від правительства нових руських ґімназий. Дудикевич жадав запровадженя російського язика як обовязкового у всїх дотеперішних ґімназіях руських. Оба „русскіе депутаты“ мало не посварили ся в соймі. Промову Короля оплескувала цїла палата, Дудикевич не получив анї одного „брава“. В однім „клубі“ повстали відразу дві ворожі партії: селяни стояли за Королем, інтелїґенти (і то не всї) за Дудикевичем. „Галичанин“ накинув ся мокрим рядном на Короля, а похваляв політику Дудикевича. Не могли собі дати ради „poczciwi starorusini“ аж склакали „совіт нечестивих“ і той доперва якось-там сю справу залагодив, бо „Галичанин“ відкликав опісля всї лайки, кинені на адресу Короля, а навіть заявив публично, що тих лайок таки зовсїм не було... Найбільше дісталo ся тоді „клятымъ Украинцамъ“, бо — після запевненя „Галичанина“ — непорозуміне в „русскомъ клубѣ“ викликали інтриги... Українців.

Найгірше лютали ся „русскіе депутаты“ а з ними всї москвофіли, коли членом краевого видїлу вибрано судію Кивелюка, що належить до українського клюбу, а не до „клуба русскаго“. Дуже жалували ся та ще й до нинї жалують ся „общероси“ на панів Поляків, що не додержали умови з „poczciwymi starorusinami“. Вони сердечні думали, що Поляки можуть справдї стерти з лиця землї живий трийцять міліоновий народ, а тут показало ся, що „nasi najserdeczniejsi“, хоч ненавидять нас цїлим серцем, мусять таки числити ся з „hajdamackiem plemieniem“... Українці не кланяли ся своїм гнобителям і о мандат члена краевого видїлу нїкого не просили, бо сей мандат їм правно належав ся. Що український клюб стояв в острій опозиції до всїх польських партий, сього нїхто нїколи не заперечить, так як нїхто не зможе заперечити, що „русскій депутатъ“, госп. совітник Криницкий витирав своєю парсуною всї польські бюра і пашкові „кружґанкі“, жебраючи у своїх покровителїв о свій

(Докінчене на стор. 5 ій.)

„SVOBODA“
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
published every Thursday at
184 Hudson St., New York, N. Y.
Published by
Little Russian Nat'l Union of America.
Rev. P. Poniatyshyn, Superintendent.
411 Washington Ave., Elizabeth, N. J.
Anth. Curkowskyj, editor.
184 Hudson Str., New York.
K. Kirczow, manager.
184 Hudson Str., New York.
Terms: Two dollars a year.
Established 1893.
Advertising rates furnished on application.
Entered as second-class matter December 21, 1906 at the Post Office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“
часопись для руского народа в Америцї і орган „Р. Н. Союза“, виходить що тиждня в четвер і коштує:
в Америцї на 12 місяців...$2.00
до стар. краю на 12 місяців $2.00
в Америцї на 6 місяців.....$1.00
Оплачувати газету треба все-гда з горы.
Гроші треба посилати в рекомендованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (мони ордер). Money order, то є картечку, котру дістаете від почтаря або агента на експресовім офісї, пішліть нам, бо без того ми не годні гроший дістати.
Адрес:
„SVOBODA“
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.
Хто хоче, щоби єго адрес змінити мусить подати нам, крім нового, також свій старий адрес.

Чи нам потреба букваря і першої читанки.

(Конець.)

Нїколи сухого предмету не належить подавати малим дїтям. Кожда окружина науки, яка подаєсь дитинї, щоб могла її заінтересувати, мусить бути дитинї знана, або так представлена, щоб вона могла її понати, а по друге, мусить мати якийсь сенс, без взгляду, чи той сенс має льогіку, чи нї. Треба знати, що малі дїти не мають понятя ані о часї, ані о розмірі, ані о просторони, одним словом они не розбирають річи критично бо не мають еще виробленого змислу критичного. Дитинї виставне подати лиш який небудь сенс. Буквар галицький від початку аж до відділу повістевого так є уложений, що цїла наука не має сенсу. Пр. возьмім букву Л. Тут слово за словом іде без сенсу і для наших дїтий зовсім не знані суть декотрі слова.

Пишесь там:

„Лиси, село, соли, сало, рало, у ріли“. Наша американська дитина мало котра бачила лиса, села нїколи, сала, рала і рілї тоже не бачила, а принаймі більша часть наших дїтий. Сила і солила, є знані слова. Отже на сїм слів є два знакомі. Як можна дитину учити „by pleasurable method“ читати в такої книжки? Далеко приятнїйше було-б дитинї учитись хоть би і тих самих слів еслиб они були уложені в сенс. Пр.:

Коло села є ліс, в лїсі є лиси, на рілі є лис, є рало, лис не має сили, або щось в подібний спосіб о двох трех буквах. До букви Л є долучений образець, що представляє лиса — але ті лиси є без житя. О много інтереснїйшим було б для дїтий, еслиб нарисоване було село, ліс, а в лїсї лиси, ріля під лісом і рало. В такім разї від разу незнаний предмет стаєсь для дитини знаним. У нас, в галицькім шкільництві, а так само і уряд Союза розписуючи конкурс, збагателїзував собі образки. Я знаю, що сталось тое просто з причини нефахового обізнаня ся з предметом.

Образки в житю американської педаґоґії грають майже висшу ролю, як лїтература друкована. І то не тілько в школї, але взагалї у всїм образки стоять на першім місци, чи то возьмем деннї часописи, чи місячники, чи книжки до читаня і т. д. і т. д. Усе є ілюстроване, в шкільних будинках, порозвішувані образи, а що більше, заклади карнї мають на коритарах і по салях образи з уморальняючою тенденцією.

Ось пару примірів:

Я одного разу звиджував заклад карний для поправи дїтий. Я нарочно пішов там, щоб придивитись способови виховання зіпсутої молодїжи.

На стїнах в коритари я побачив краснї, олїйною краскою мальовані образи. Знаючи про їх тенденції, я поспитав надзирателя вязницї, якого рода образи найбільше подобають ся дїтям. Найбільше враженє відповів він, менї роблять на дїтий образи взяті з натури. Ось сей пр. образ — показує менї надзиратель величений образ, намальований на полотнї. — Сей образ не має нич вспільно з сенсацією, противно, сї поля безмежні засїяні цвитучим маком — ті блавати деиеде розкинені, ті головаті сонїшники, тая широка дорога через поле, ся жінка з дитиною, що ідє опустїлою дорогою, в кінци сї гори в далечи, усе те наповнює чоловіка невисказаним теплом до натури, бажанем супокою, тишини. Сей образ не мало нам поміг в наверненю неодного затвердїлого грішника.

Два, чи три роки тому в зад, мали ми тут хлопця, котрий може уже десятий раз вертав до нас Була се людина до кости зіпсута. Чого ми не уживали, щоб його поправити: били, страшили, просили, грозили, догаджали, надгороджували, а навіть до него спровадили спеціяльного реформатора-прічера. Нїчо не помагало. Що найгірше він творив і учив еще других.

Вкінци ми дістали сей образ. Ми завісили його на стїнї і підглядали, що дїти на образ скажуть. Наш непоправний прийшов до образа, постояв і пішов. За хвилю вернув він наново. І так зробив він кілька разів, як би в нім щось змінялось, родилось нове. Як Станлїй еще раз прийшов і став перед образом, я не спостережено зблизив ся і приязно обняв його за шию.

Станлїй що? подобає ся тобі наш новий образ? Поспитав я. Що він означає поспитав хлопець не відповідаючи вирост на питанє. Ми сїли на лавочку против образа. Я почав розповідати на сам перед о тім, що представляє образ а опісля перейшов на щасливе, тихе житє фармера. На свободу на волю на фармах і т. д. Хлопець слухав мовчки, склонивши голову на коліна. Коли я перестав, він підніс свою голову а я побачив слези на його лици. Се були може перші в його житю.

За два тижні Станлїй виїхав на фарму до одного з наших покровителїв і там жие до днесь як найчесніїший хлопчина і мріє про свою фарму.

Другий образ, котрий велике враженє робить на дїти, то є ось там той лицар в збрӯї, що складає лицарську присягу перед своїм родичом.

На тему лицарськости, додержаня слова, про значінє присяги, о словї чести, про честь і [т. д. ми більше оповіли дїтям повісток коли супрак наляже, як о всїх инших образах. І се знаменито дїлає на упалоохтенє їх характеру.

Третий образ, що добре вплива на дїтий, є сей пес раси „Сант Бернарда“, що сидить при буді і з цїлим супокоєм приглядаєсь, як його обід їсть нужденний, голодний песок. Під образом є надпись: „жий сам і другому дозволь жити“.

Иньшим разом я звидїв шкілку так звану „Kindergarten“. Я поспитав тоже і тут про вплив образків на дїти. Учительна розповіла менї ось такий случай.

Одного разу якась незнакома панї припровадила до нас маленьке обдерте дївча, трясуче ся від зимна. Тая панї розповіла менї ось таку історію. Я є сусїдка сеї дитини; мати і отець її суть пяніками. Дитина голодна, майже гола, цїлими днями волочить ся по заулках. Я припровадила її тут, чиб ви не заняли ся нею.

Ми приняли дитя, але заразом набавились неможливого клопоту; дитя може мало чотири роки, але таке було розпустне, що ані думати було, щоб правильну школу з нею держати. Ми по просту тремтїли перед сею дитиною.

Одного разу я зауважала що наш „злий дух“ десь зник. „Аґа“ — подумала я собі — „буде щось нового“. Я за дївчиною, а она приставила собі крісельно до образу Мадонни з дитятком і тихонько придивляєсь. Я взяла дитя на коліна і почала розповідав ти дитинї о Христї, о Матери Божій а в кінци про доброту і про любов ріднї неньки. Дитина від сего часу набрала великої любови до образків і змінилась до непізнаня.

В однїй зі шкіл тутешних одного разу товариство опіки над дїтьми повісило в школї кілька образів. Образи ті, стояли кілька місяців в школї, по тім часї товариство забрало ті образи, щоб перенести до другої школи. Се зробило нечуване враженє на дїтях. В школї наступив загальний смуток і пригноблене. Дїти майже перестали свою працю і дійшло до того степеня, що товариство мусїло наново віддати до школи ті образи.

Між иншими образами був там один з підписом „He does his duty“.

Образ представляє коня, як той з найбільшим напруженєм тягне наванте жений віз під гору. З заду фірман помагає коневи, пхаючи віз. Як тілько з початку образи прийшли, один з хлопців поспитав учительку, длячого фірман місто пхати віз, не возьме батіг і не піджене коня.

Щоби ти на се повів хлопче, еслиб учитель за кождим разом як ти чого не умієш, місто тоби помочи, потяг тебе патиком по плечах?... Чи булоб се случно? Так і тут кінь робить свою повинність, як може найлїпше і зате його еще бити?!

Від сего часу не було у дїтий більшого переступства, як бити коня, коли той не міг потягнути.

І богато инчих примірів могли би ся навести в користь образків і їх великого значінє як виховавчого средства. Але думаю, що я повів достаточно, щоб розумного чоловіка переконати о правдї твердження американських педаґоґів, що по матери і школї образ є найлїпшим виховавчим чинником для дитини.

Єсли образок має сповнити свою задачу, він мусить бути, як то кажуть, „кют“ — цїкавий, повний житя, щоб возбуджував імаґінацію дитини і богато давав до думаня.

Дїти цїнять книжку не після змісту а після образків. Я сам о тім переконав ся і нераз приходило менї читати а нарештї і оповідати о тім самім образі дїтям без кінця.

Буквар без відповідних образців буде тілько тягарем для дитини і для учителя схибленем цїли. Місто четвертої методи буде мождїти учити тілько першою т. є. силою змушувати до науки.

Чи потреба нам нового букваря? Думаю, що по прочитаню моїх виводів не буде у нікого двох думок.

Тепер еще пару слів о хибах галицького букваря в порівнаню до американської методи.

Вигляд зовнїшний, як на тамошнї відносини, достаточний. Оправа повинна бути лучша. Місто витисненнях взорів, повинні бути витиснені відповідні образки на окладинцї. Папір мусить бути міцний, білий, гладкий, щоб приятно вражав чуте дитини. Місто писаної першої части повинен бути друк а під друком те саме в пару вершах повторене писаним, так щоб дитина сама могла відписувати і зразом за один раз пізнавати писані і друковані букви.

Писаня повинна бути одна четверта часть друкованої, бо если дитина пізнасть букви друковані і писані, то її о много лекше прийде писати, если буде уміла друковане. Від першої до послїдної букви усе мусить мати сенс і думку, мисль якусь. Речення мусять бути короткі. Предмет оброблений в книжках мусить бути знаний дїтям, а як нї то так ілюстрований, щоб давав ясний погляд на предмет, про котрий говорить ся.

Кожда картка, від першої до послїдної, повинна бути заосмотрена в відповідний текст і ілюстрації.

Стишки в галицькім букварі суть неможливі „стихотворенія“ без поезії і без найменшого поетичного значіня.

Букви повинні бути товстїйші в першій части, а більші в другій.

Розуміесь, що часть рахункова повинна відпасти в букварі зовсім.

Головна задача букваря повинна бути научити складати букви в слова а нич иншого без взгляду на вимоги конкурсу. Єсли на кункурсї подібного букваря, як я представив нїхто не надішле то розписати еще раз новий конкурс.

А если-б припадково знайшов ся, в такім разї зібрати взори образків, подати їх авторови — подати не личину букваря і казати переробити матеріял відповідно до образків. Коли зайде потреба ілюстрацій старокраєвих відносин, то або покинчити від відповідних фірм, а як нї, то замовити цинкотипи.

Дереворити на наші відносини не надають ся, бо наш буквар в порівнаню з англїйськими виглядав би дуже убого — а притім дереворити виглядають занадто на богомази.

Деякі англїйські букварі мають кольорованї образки, але се не є конечне. Дїтям — іде о зміст образа, а не о краску.

Остали еще дві річи до обговореня. Яка повинна бути перша читанка, що і як в ній повинно бути уложене.

А друге, найновійша метода науки читаня, як учити і як провадити дїти, щоби они училися а при тім не чули тягару своєї науки.

Сї справи порушу пізнїйше.

І. Ш.

Сверщкови з „Брехнї“.

Моє цїлком невинне оповіданє т. з. „Сон“ уміщене в 48 числї „Свободи“ мусїло добре подрапати по нирках наших криво-славних царських посіпак, коли они так кажять ся, що у декотрих являють ся уже тепер прямо ознаки божевіля.

Коли хто з Вп читачів хоче переконати ся, якими средствами воюють ті лицеміри і народні зрадники, нехай з цїкавости перечитає 46 число ті шмати, що зове ся „Правда“ а вироблять собі о тій чорній сотнї докладний суд.

Якійсь „сверщокъ“ т. з. кидає ся там мов скажений на всїх і вся, хто лиш не належить до їх шайки. Не забув при тїй спосібности кинути ся на особу нашого єпископа, котрий нїчогісько їм не винен. Спімнув о всїх бувших і теперішних співробітниках „Свободи,“ а вкінци не забув і за мене, силкуючись мене моралізувати.

Не думаю „файтувати“ ся зі „сверщками“, бо на них кожда мудра ґаздиня знайде в другіторі порошок і вигубить то плюгавство зі своєї хати. Та жаль менї тільки чесних і невинних людий, котрих він без найменьшої причини напастує.

О безличнї фарисеї! Не дармо то на заголовку вашого орґану видніє женщина з завязаними очима. Не може уже бідолашна довше дивити ся на ті брехнї і плюгавства, які під нею безвинно бабрате, з якими ви так зжили ся, що здаесь, нїколи уже їх і не покинете. Волїла сарака на віки позбути ся сьвітла сонця як довше дивити ся на Ваші плюґавства.

Пишете на заголовку своєї шмати: „Моли ся“. А хтож то підпалив дім молитви — руську церкву, як не ваші одномишленники? Що варта молитва такого окаянника, котрий ворогує проти сьв. Церкви і її наставника, а ближнього утопив би в ложцї води? Що варт „салдат“, що свого вожда не тільки не слухає, але ще й невинно чернить.

Кажете дальше: „Учи ся.“ Страх, якто ви любите просьвіту; як сова сьвітло. Хтож то, як не ваші кацапики не хотїли підписати петиції о утворене руського університету в Галичинї? Спитайте ся, як ваш амбасадор Дудикевич просьвіщає в Коломийщинї і як його люди „благословлять“?

„Трезви ся“: Чи богато у вас тої тверезости? О тім лучше хиба й не згадувати. (Гляди, ваше сьвітило „литератъ“. Прим. склад.).

„Щади“... Ми не рубльохами і такими як ваші „сделки“ бридимо ся. Кого найскорше можна перекупити? Таже ви за „деньги“ продалибисьте не тільки

віру і народ, але навіть рідну маму. То вже мабуть ваша спеціяльність.

Правда, були у нас ріжні співробітники, але такого, як у вашім штабі Луцика не було еще, та мабуть й не буде. Старокраєві газети подали точну єго житепись. Не завидуєм вам такого цінного набутку.

Наші співробітники то люди чесні, правого характеру, котрі не мають за собою чорної минувшини. Роботу свою роблять они в почутя обовязку безінтересно не оглядаючись за рублями.

Єсли маєте еще трохи здорового розуму, то роздумайте над тим.

Закидує вкінци мені „сверщок", що слова: „Чекає їх ще народний суд" украв я з їх шмати — „Брехві". Чистий ідіотизм! Чим може бути ще дурнійшого як таке твердження. Чи то не суть руські слова і чи лиш ви одні маєте на них патент? Виглядає оно так, як би я напастував переходня зато, що носить такий самий капелюх або черевики, як мої.

Статя та могла бути написаною хиба в нетверезім стані.

Осьвідчаю рішучо, що тої шмати не мав я ніколи в руках, і се посьвідчать всі ті, котрі мене близше внають. Допрова тепер, коли мені инші звернули увагу на сю статю, заглянув я по раз перший до неї. Видите отже, що слів тих не міг я від вас украсти. Дайте спокій панцю і не судіть ніколи другого після себе, бо ми не вашої вдачі.

Люде добрі, бачите, такими самими брехнями воює та чорна сотня і проти нашого епископа.

Мою полеміку зі „сверщиком" уважаю тим за скінчену.

Остренко.

„Русскіє депутаты" в галицькім соймі.

(Продовжене зі стор. 3-ої.)

власне мандат, який дістав як Русинам Українцям. Він, сей русско-польсько-жидівський посол, обіцяв навіть Полякам, що виступить зовсім з „русскаго клуба", як тільки вони наділять його мандатом члена краєвого виділу, а так був певний сього мандату, що вже завдалегідь наняв був собі у Львові прехороше панське мешкане.

Сесія галицького сойму скінчила ся, а „русскіє депутаты" опинили ся між молотом а ковалом. Поляки дали „роscziwym staroruśinom" здорового копняка, бо переконали ся, що вони не поможуть їм скрутити вязи „гайдамацькій гидрі", а Русини знов мерзать ся ними і гонять від себе за десяту гору. Збаламучені руські селяни, пересьвідчили ся вже, що вислали в галицький сойм не своїх правдивих заступників, а ле російсько - польських наймитів. Коли господин „амбасадор", посол брідської землі і предводитель „русскаго клуба", скликав селянське віче і почав на нім чванити ся своїми заслугами, заявив рівночасно послів українських, — його ж власні виборці вхопили господина меценаса за ковнір тай викинули за двері. Дудикевич вдерав в брідського округа наче паленний і не відітхнув, поки не опинив ся в своїй канцелярії в Коломиї. Тепер сидить тихо і роздумує, хто був властиво причиною його „посрамленія": чи таки справді самі „русскіє" мужики, чи може знов... „клятіи Украинцы".

Ще гірша доля спіткала одного з тих „юнопів", що то аранжували чорні сотні і розбивали голови руських мужиків. Опинив ся сарака за зелізними кратками, бо виявило ся, що він в купі з иншими своїми „кслегами" допустив ся державної зради через достарчуване російському правительству фортифікацийних планів деяких галицьких кріпостий. Був отже — як наші люди кажуть — платним „шпегом". Як заповідають краєві польські часописи, розправа г. Мончаловського відбудеть ся незабаром, а буде така цікава, як колишній, славнозвісний процес: Ольга Грабар і тов.

От така то моральна вартість наших домородних кацапиків. Якби не російські рублі і не поміч галицької шляхти, то москвофіли давно уже засмітили-б ся а по них остали-б тільки „сьвяті йорчики" тай... трошки немилої воні. По кщо, вони еще „штурцують ся" і спасають „одну неділимую Русь", але прийде пора (а вона вже не за горами) — а москвофіла і зі сьвічкою не знайдеш. Їйх, сих зрадників-і запроданців рідного народу, показувати муть хиба в циганських ярмарочних будах, а може навіть в „паноптиках"...

Українець.

Новинки.

КАЛЕНДАР.

Грудень.		
17	Ч.	Варв. вмч., Іоан. Д.
18	П.	Савви осьвящ., Анаст.
19	С.	Николая археп. Чуд.
20	Н.	Амвросія Мед.
21	П.	Патапія преп.
22	В.	Зач. Пр. Діви М.
23	С.	Міни, Ермог., Евграфа

— В неділю, дня 6 грудня відбув ся заходом укр. тов. „Просьвіта" в Ню Йорку відчит, п. з. „Що нас губить" і „Теперішнє безробітє" полученнй зі співами і декламациями.

Молоденьке, бо недавно засноване тов. „Просьвіта" можна сказати, показало перше шлях, яким повинні американські українці поступати.

Оно своїм виступом показало, що вже найвисший час відкинути нам безперестанні балі та пікніки, а взятись до серйозної роботи на поли просьвіти.

І справді веселійше стало на души чоловіка, коли приглянув ся до галі, побачив місто заморочених алькоголем голов, тверезих в порядку виступаючих співаків та декляматорів, які своїми співами та декламаціями звеселили та піднесли духа присутних слухачів.

Не можна тут оминути мовчанкою а заслужено треба похвалити добру волю та стараня членів „Просьвіти", які в короткім часі потрафили, за старанєм дірігента п. Стисловського виучити пару пісень без догани. Та не полишились по заді деклятори і декляматорки.

Особливо деклямація п. Панейка „Гонта в Умані" (вимок з Шевченкових Гайдамаків) праю одушевляла зібраних.

Головною точкою однак були промови п. Толопка, п. Угорчака і п. Хандоги.

Перший п. Толопко в своїй короткій бесіді подякував за так численне зібране і взивав всіх до просьвітної організації.

Слідуючий бесідник п. Угорчак пояснив головний принцип тов. „Просьвіти" та подав умови, на яких приймає нових членів. Відтак змалював злу і добру сторону українських організацій в Ню Йорку, котрі до того часу нічо путнього не зробили, дякуючи деяким інтригам одиниць. З другої сторони вказав на маленький крок спільної роботи в перед, яким являє ся вибір центрального комітету, котрий то тільки буде встані усунути всякі особисті ворожнечі деяких організацій, що дуже сильно відбиває ся на загальнім розвитку ню-йорських Русинів.

Дальше промовляв п. Хандога горячими словами доказав чому наш народ тут, в Америці, лишений по заду, та через що його розвій іде так пиняво. Наш робучий народ в Америці позбавлений інтелігентних сил, котріб працювали та повели справу в його хосен. Хоч справді є маленька горстка в Америці наших інтелігентів, але тоті почасти прихиляють ся до підшитих під прапор робітничий хитрих пресвітеріян, котрі в дійсности є ворогом нашим робітничим інтересам. Пора тямити нам, що справа наша залежить від нас самих. Коли ми не приложимо рук до вспільної праці, грозить нам затоплене нашої народної справи. В ціли запобіги всьому злому, аби унормувати роботу, та сконцентрувати свою силу, українські товариства в Ню Йорку вибрали центральний комітет, котрий буде творив велику силу та через те саме не буде мусів числитись зі всякими гавканиями наших ворогів, котрі в своїй борбі уживають безличних способів. Тільки в лучности сила! каже пословиця. Так, тільки в лучности ми зможем щось рідного зробити, а займемо місце в історії ідейного руху американської України.

По відсьпіваню нашого гимну „Ще не вмерла" всі розійшлись домів з вдоволенєм і взбудженою енергією до праці на ниві американської України.

Оден з присутних.

— О букву „ѣ". Російські газети доносять, що поліція в Петербурзі заборонила дебати в „Родительском кружку" про усунене букви „ѣ" з російської правописи. Бідне „ѣ", коли аж поліція мусить ставати в його обороні!

— Право голосованя на Угорщині а анальфабетизм. Новий виборчий закон на Угорщині, що виключає неграмотних від безпосередної участи в соймових виборах, викликав на Угорщині цікавий рух — загальну агітацію за навчанєм анальфабетів письма. Учительська газета „Neptanitok Lapja" візвала учителів, щоби закладати по селах і містах вечірні курси для неграмотних. Румунські інституції визначили навіть премії для тих учителів або инших людий, котрі виказуть, що в тім напрямі осягнули найбільші успіхи. І справді серед румунського населення учителі та инші інтелігенти розвели дуже живу просьвітну акцію. Румунські учителі альбаюлійської епархії під проводом епископа, д-ра Мігалія зібрались на конференцію, де обговорювали справу ширеня грамотности. Як звісно, найбільший процент невміючих читати й писати находить ся між угорськими Русинами, та на жаль — як пише будапештенська „Недѣля" — досі не чути, щоби угро-руські епархіяльні власти робили якісь заходи около поборювания аанльфабетизму. Так само не чувати, щоби сільскі школи робили щось в тім напрямі, крім Тернова, де як ми вже доносили, курс для неграмотних вже заведено.

— Статистика нещасних случаїв в Злучених Державах поносить, що в послідним році у нас погибло 35.000 робітників а більше як 2 мільони зістало покалічених. Найбільше нещасть було поміж робітниками в желізних фабриках. За ними іде кляса робітників при електриці і майнери, між якими 7.46 на 1000 гине. Причиною сих страшних смертних відносин по наших фабриках, як подає сама урядова статистика, є цілковитий брак найпримітивніших охоронних средств. І дійсно, історія найбільше кровавих воєн не може похвалити ся такими страшними цифрами: 35.000 убитих і 2 мільони ранених!

— Довголабатий „бузько" опізнив ся перелітаючи в теплійші сторони і заблукав до нас, до Чікаго, Ілл. Перелітаючи понад хатою п. П. Вінярського, нашого касієра церковного і Бр. сьв. О. Николая, зіставив йому в дарунку красну і здорову дівчину гайдамачку. В неділю д. 6 с. м. о. Н. Струтинский окрестив її на імя Ірина. При тій нагоді п. П. Вінярський дав миропомазати своїх ще 4 діточок, котрі вже давнійше були покрещені в латинських костелах, понеже тогди не було ще своєї церкви і свого руського сьвященника в Чікаго. Підчас тайни миропомазаня співав місцевий хор, за що п. П. Вінярський дарував $5.00 до церкви сьв. О. Николая.

Пан П. Вінярський, угрорус, щирий Русин, тілом і душею, котрий, мож сказати, найбільше старав ся і причинив ся до того, аби в Чікаго Русини також мали свою власну хатину, т. є свою власну церков. І дійсно тая церков днесь красує ся, котру перед двома роками маленька горстка Русинів зачала була організувати і днесь вона числить сотки членів. Наші Русини давнійше не маючи своєї церкви витирали кути по чужих хатах. Одні лазили до якоїсь царославної буди, в котрій то буді недавно в неділю побилось кільканайцять москалів з під Горлиць, а полісмени також в церкви взяли їх як баранів на патрол ваген; другі не признавались до Русинів, а удавали поляків. Днесь кождий гордить ся словом Русин. Поволи всі признають ся і вертають до своєї віри і народности. Не найдесь між нами ні найменшої незгоди, но панує смиренність і любов, так, що мало може де найдесь в других парохиях.

Дармо старавсь Жаткович своїм шизматицким „злісником" підбурити угро-руський нарід в Чікаго. Тут кождий угорський Русин на Жатковичову роботу плює і бридить ся тим мізерним чоловіком. Побачимо, що тепер скажуть на се тих 22 „благочестивих духовників," котрі узнали і приймили „булю" від латинських епископів, для того, аби могли боротись до остатної каплі крови, против епископа Ортинського; та чи ще раз не будуть скаржити нашого Владику до Апостольського Делегата, що епископ Ортинський не хоче узнати „булю", бо позваляє своїм сьвященникам „biermovac male dzeci", а котру то „булю" они так високо, а високо цінять як найдорошій скарб.

Михайло Бабій.

— Як доносять німецькі часописи, по Берліні курсує сенсаційна поголоска, що німецький цісар Вільгельм II. дістав помішаня ума. Тим товкують його житє, яке він від якогось часу веде зовсім на відосібненю.

— Російські часописи з 9-го грудня пишуть, що попередного дня в Росії повішено 17, а присуджено на смерть 37 осіб. Тим осягнено рекорд, бо не було еще так кровавого дня в російській історії. Кореспондент часописи „Русь" оповідає про одну таку екзекуцію. Коли засудженний висів уже, вірвав ся шнур і делікевнт упав на землю. Щоб придусити його крик, станув йому кат на горло і доптав так довго, аж удусив нещасного. Судова комісія придивляла ся отсему зовсім обоятно. Щось подібного можливе хиба лишень в одній Росії. Навіть у азиятицких підкуйнив такє не діє ся, як в православній Росії!

— Усї признаки на се вказують, що в найкоротшім часі наступить дуже сильна еміґрація. Від тижня наспівають до Ню Йорку пароходи суть до краю заповнені еміґрантами. Більша часть припадає на Італійців, Угрів, Румунів і російських жидів. Поміж місяцями маєм і жовтнем вернуло до Европи кругло 550.000 людий, на яких місце за сей час прибуло всього яких 150.000. Тепер починають напливати опять маси еміґрантів. Правдоподібно жене їх в Америку грозьба війни, яка — після загального вірования в Европі — з весною має вибухнути. Але чи найдуть вони тут долю — се питане. Замітною річею є, що поміж еміґрантами нема зовсім Французів а лиш дуже нечисленні Німці.

— Подаю до відомости, що із Perth Amboy, N. J. ходять збирачи на гр. кат. церкву галицьку п. Андрій Тинецький і Андрій Федорин.

о. Конст. Курилло.

SCOTTDALE, PA. бр. сьв. Ів. Хрест. від. 36 подає до загальної відомости, що річний мітинг відбуде ся дня 20. грудня с. р. Справоздане касове і вибір нового уряду. Неявивший ся заплатить 100 дол. кари.

Д. М. Феш.

RHONE, PA. бр. сьв. Спаса від. 29 подає до відомости, що 27-го грудня с. р. відбуде ся річний мітинг. Початок о 2-ій год. по пол. в гали Волковій. Кождий член мусить явити ся. Вибір нового уряду.

Н. Озога скр.

PORT JERVIS, N. J. бр. сьв. Арх. Мих. від. 198 подає до відомости, що 20-го грудня с. р. відбуде ся річний мітинг. Початок о 7-ій год. вечер. під р. к. костелом, 50 Ball Str. Справоздане касове і вибір нового уряду. Нових членів буде приниматись без вступного. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник 1.00 дол. кари.

Гр. Гумовський пр.,
Ів. Прохира кас.,
М. Косонога скр.

NEW ALENXANDRIA, PA. Бр. сьв. П. і П. від. 82 подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся дня 20-го грудня с. р. в гали церковній о годині після другої по полудни з слідуючим порядком: 1.) справоздане касове, 2.) місячні вкладк. 3). вибір нового уряду. Взиває ся членів, аби вирівнали свої довги, бо в противнім разі будуть усунені так з брацтва як і з Р. Н. Союза.

Неявивші ся підлягають карі: урядник 1 дол., член 50 центів.

Рівночасно повідомляє ся членів, що ті котрі немають шапок брацких і відзнак, отримають на мітингу по тій самій ціні як і давнійше.

Александер Кріль прс.,
Стефан Якимець секр.

Відозва.

BURNSIDE, CHICAGO, ILL. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла від. 165 подає до відомости, що органїзує нову парохію. Загальний мітинг в тій справі відбуде ся в неділю, 20-го грудня по Службі Божій під ч. 1458 93-th Str. cor. Woodland Ave. Служба Божа зачинає ся о 8-ій годині, в костелі гр. кат. Унгарско. На мітингу буде сьвященник, котрий прибуде до нас.

На сей мітинг запрашає ся всіх чесних Русинів з пов. Chicago, Ill.

Іоан Крайовский предс.
Йосиф Щурко кас.
Олекса Гусейко секр.
Стеф. Кополовский
Петро Демкович,
Йосиф Нисевич,
Макара Гнатушко,
колектори.

На віче.

Дня 19. Грудня 1908 року в день сьв. Отца Николая відбуде ся народно-церковне

Віче в Wilkes-Barre, Pa.

в гали Geovinger 537 N. Main о 7. годині вечером. Кому лежить добро нашої гр. кат. церкви і нашого народа на серцю, не пожалує труду і прибуде на спільну нараду!

За комітет
Іван Залєйский,
Антін Шкробяк.

СПРАВИ „СОЮЗА".

Покровитель і почетний член Р. Н. Союза.

Іх Преосвященство Стефан Сотер Ортиньский, перший руський епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1908—1910.

Духовний управитель:
о. Михайло Балоґ, 712 Carson Str. 8. S. Pittsburg, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Федор Ґут. Кульчицький Pittsburg, Pa.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Осиеп Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Беля, Holyoke, Mass. Петро Ярема, New York, N. Y. Іван Ґлова, Shamokin, Pa. Андрей Стефанович, Pittsburg, Pa. Алексій Горбаль, Derby, Conn. Михайло Чеґін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
о. Д. Добротвор, 25 Chesnut Str. Yonkers, N. Y.
Василь Гришко, Scranton, Pa.
Михайло Бабій, Chicago, Ill.

Директор друкарні:
о. П. Понятишин, 411 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

Редактор:
Ант. Цурковский, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Менаджер друкарні:
К. Кирчів, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Головний орґанізатор:
Мих. Беля, 56 Hamilton Str., Holyoke, Mas.

Вступайте до Союза!

„Союз" — одинока руська народна організація в Америці.

Принимає членів від 1 року до 40 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разі смерти члена кляси „А" (після посмертне) $1000.00.

В разі смерти члена кляси „Б" половину посмертного $500.00

Посмертне за жінку або мужа члена класи „А" 400.00 дол.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" 200.00 дол.

Посмертне за дітя від 15.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий ніг або рук $1000.00,

б) одної руки, ноги або ока $500.00.

Сли отець родини в шпиталі божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

Важне

для П. П. Секретарів Р. Н. Союза.

Повідомляю раз на все, що всї гроші належачі до каси Р. Н. Союза, посилається так: на money-order-ах або чеках виписує ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так записаний money-order або чек не посилає ся до Голов. Касієра, але враз з виказами до Голов. Секретаря. Головний секретар опісля відсилає їх до Голов. Касієра.

С. Ядловський,
Голов. Секретар.

Ч. 740 **КВІТ** $1000.00
на тисяч долярів, котрі п. Фотія Кобан отримала яко посмертну запомогу по мужу Костю з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Olyphant, Pa., 21 нов., 1908.
Фотія Кобан.
Свідки:
о. В. Гривнак,
Андрей Тарас.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Число 3.
Юрий Хиляк, пр.
Он. Ковтко, секр.

Ч. 744 **КВІТ** $430.00
на чотириста долярів (2092 корон), котрі п. Мария Гупан отримала яко посмертну запомогу по мужу Семан з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Тисмениця дня 26 нов., 1908.
Мария Гупан
(Галичина).
Свідки:
Мих. Угорчак,
(син Максима).
Юрко Гавришенко.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ 144.

Ч. 746 **КВІТ** $1000.00
на тисяч долярів, котрі п. Мария Ленчак оримала яко посмертну запомогу по Андрею Ленчак з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Trenton, N. J., дня 5 дец., 1908.
Мария Демчик.
Свідки:
Юрий Зубко,
Г. Бачік.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ 121.
Стефан Врабель, пр.
Ів. Паславский, секр.

Ч. 749 **КВІТ** $768.15
на сімсот шістдесять долярів 15 центів (3740 корон), котрі п. Семко Білецький отримав яко посмертну запомогу по сині Василь з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Пристань (Галичина) дня 20 листопада, 1908.
Семко Білецький,
(Галичина).
Свідки:
Петро Миськів,
Л. Булик.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ 123.

758 **КВІТ** $150.00
на стопятдесять долярів, котрі п. Февронія Болещак отримала яко посмертну запомогу по мужу Василю з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
St. Louis, Mo., 21 нов., 1908.
Февронія Болещак.
Свідки:
Григорий Копча,
Ст. Кустра.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ 14.
М. Риджик, предс.
Стеф. Макара, секр.

Рух
відділах Р. Н. Союза.

NEW YORK, N. Y. Бр. сьв. Волод. подає до загальної відомости, що його субботний мітинг відбуде ся в тую суботу, дня 19-го грудня 1908 р. о 8-ій годині вечером. Всї члени мають явити ся до галі 167 E. 4th St., помежи 1st Ave., а Ave A, там де був піп річний мітинг.
С. Шевців, секр.

SCRANTON, PA. Бр. сьв. Ів. Хрест. від. 160, подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся дня 27-го грудня с. р. Справоздане касове і вибір нового уряду. Хто не явить ся, заплатить 50 цнт., а урядник $1.00 кари.
Л. Демко, секр.

ELIZABETH, N. J., Бр. сьв. Володимира від. 65 подає до відомости, що в місяци листопаді і грудни буде принимати нових членів до братства без вступного. Хто з Русинів не належить еще до Р. Н. Союза, нехай користає з сеї нагоди.
Василь Левчак.

WHITNEY, PA. Бр. Трох Сьв. від. 35 подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся дня 20 грудня с. р. Кождий член має явити ся і вирівнати свій довг. Хто не явить ся заплатить 50 цнт. кари. Бр. через два місяці (від 20 грудня до 20 лютого) приймає нових членів за половину вступного.
М. Волчко, пр.
Н. Вашняк, секр.

LEINSERING, PA. бр. сьв. Ів. Хрест. від. 59 подає до відомости, що 20-го грудня с. р. відбуде ся річний мітинг, на який кождий член мусить явити ся. Вибір нового уряду. Неявивші ся підлягають карі після статутів.
Ів. Фарниак, секр.

GLEN LYON, Pa. бр. сьв. П. і П. від. 27 подає до відомости, що буде принимати нових членів до бр. за половину вступного в місяцях грудни, січню і лютім.
М. Фуджак,
Н. Москва,
А. Фринцко.

ALLENTOWN, PA. бр. сьв. Арх. Мих. подає до відомости, що буде принимати в місяцях грудни і січни нових членів до бр. без вступного.
Ст. Паляниця, секр.

SCOTTDALE, PA. бр. сьв. Ів. Хрест. від. 36 подає до відомости, що в місяцях листопаді і грудни буде принимати нових членів до бр. без вступного. Мітинги відбувають ся в першу неділю по 15-ім в гали Петра Куленича.
А. Попівчак пр.
Дм. Феш скр

TAYLOR, PA. Бр. сьв. О. Ник. від. 92 подає до відомости, що 20-го грудня с. р. відбуде ся річний мітинг, на який кождий член мусить явити ся. В грудни принимає ся нових членів без вступного до Братства. Вибір нового уряду.
Андрій Гринь, секр.

ALTONA, PA. Бр. сьв. Неп. Зач. Пр. Бог. від. 145 подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся 20 гр. с. р. Справоздане касове. Місячні вкладки. Вибір нового уряду. Взиває ся членів, аби вирівнали свої належитости, бо противно виключить ся їх. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник $1.00 кари.
Гр. Сеньків, пр.
М. Робак, кас.
С. Мельник. секр.

McKEESPORT, PA. Тов. Запороска Січ, від. 132 С. подає до відомости всім членам, що річний мітинг відбуде ся 27 грудня с. р. з слідуючим порядком: 1) справоздане касове, 2) місячні вкладки, 3) вибір нового уряду. Взиває ся всіх членів, щоби явили ся як один, дальше, щоби кождий член всі свої належитости вирівнав, бо буде виключений з бр. і Союза. Так само взиває ся ті особи, в котрих знаходить ся братські гроші, щоби на той день зложили всї гроші до каси. Кождий член мусить явити ся на мітинг зараз по Сл. Божій до галі під церквою на S. Singclar cor. and Ringoln st. Котрий член ся не явить, без важної причини, заплатить $1.00, а урядник $2.00 кари.
Н. Макух, предс.
Дм. Хоціньский, кас.
П. Пастернак, секр.

McKEES ROCKS, Pa., бр. сьв. Ап. Петра і Пав., від. 146. Подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся дня 20. грудня с. р. з слідуючим порядком: 1) Справоздане касове; 2) Місячні вкладки; 3) Вибір нового Уряду. Взиває ся членів, щоб вирівнали всї свої належитости, бо в противнім разі зістануть виключені. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник 1.00 дол. кари.
Стеф. Блажовский, пр.
Іван Фаль, скр.
Йосиф Шорек. кас.

SAYRE, PA., бр. Бл. Пр. Бог. від. 107 подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся 20. грудня с. р. 1) Справоздане касове за рік 1908. 2) Вибір нового уряду. 3) Принимане нових членів. Кождий з членів має прибути, бо в противнім разі заплатить 50 цнт., а урядник 1.00 карн. Котрі члени мешкають за Сейр, як Елмайра, Лікбен і Манчестер аак само мають бути на сїм мітингу, і підлягають карі як і місцеві члени.
Ст. Яцко, предс.
Д. Новак, кас.
Гр. Ковалевич, сек.

LANCASTER, N. У., бр. сьв. Василія від. 87. подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся 20. Грудня с. р. о годині 2 і пів пополудни в слідуючім порядку: 1) Справоздане касове, 2) місячні вкладки, 3) вибір нового Уряду, 4) потверджене статутів бранких. Взиває ся членів, аби вирівнали свої довги, бо если ні, то будуть викреслені з братства і з Р. Н. Союза. Неявивші ся на мітинг підлягають карі: урядник 1 дол. а член 50 цнт.
Семко Максимів, предс.
Стефан Кінь, секр.

SEYMOUR, CONN., бр. сьв. Івана Крест, від. 18. подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся 26-го грудня. Хто з членів не явить ся, або не вирівнає своїх довгів, заплатить 1.00 а урядник 1.50 кари. Вибір нового уряду.
Буде принимати ся нових членів до 30 літ без вступного.
Т. Підлипчак, предс.
Н. Сміїй, секр.

NEW YORK, N Y., бр. сьв. Володимира, від. 108 подає до відомости всім Русинам, що принимає членів без вступного в листопаді і грудни. Мітинги відбувають ся кождої 3-ої суботи по першім в гали 46 Ave A поміж 2 а 3-тою улицею. Братство платить 5.00 д. запомоги тижнево в часі слабости а посмертного 100 долярів. Вкладка місячна до братства тілько 50 цнт. Адр. секр.: S. Shewciw 530 E. 18th Str.
О. Савицкий, предс.,
А. Скробала, кас.,
С. Шевців, секр.

NEW ALEXANDRIA, PA. Бр. сьв. П. і П. від. 82 подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся дня 20-го грудня с. р. в гали церковній о годині 1.30 по полудни з слідуючим порядком: 1) справоздане касове. 2) місячні вкладки, 3) вибір нового уряду. Взиває ся членів, аби вирівнали свої довги, бо в противнім разі будуть усунені так з братства як і з Р. Н. Союза. Неявивші ся на мітинг підлягають карі: урядник 1 дол., член 50 цнт.
Ст. Якимець, секр...

EXPORT, PA. Бр. сьв. О. Ник. від. 103 подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся 20-го грудня. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. кари. Буде принимати ся нових чл. без вступного. Справоздане касове і вибір нового уряду. Мітинг відбуде ся о годині 2 по полудни на гали Николи Павлюка.
Н. Павлюк, пр.
М. Чупа, кас.
В. Сейка, секр.

FORD CITY, PA., бр. сьв. о. Николая, від. 63 подає до відомости, що 20. грудня с. р. відбуде ся річний мітинг на який кождий член мусить явити ся. Вибір нового уряду. Неявивший ся підлягає карі після статутів. Буде принимати ся нових членів за половину вступного.
Мих. Теплий предс.
Семан Баль секр.
Максим Петрончак кас.

SPANGLER, PA. Бр. Благ. Пр. Бог. від 120 подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся дня 20-го грудня. Вибір нового уряду. Кождий член має явити ся і свій довг вирівнати в противнім разі заплатить 1 дол. а урядник 2 дол. кари.
Н. Тракала, пр.
М. Смарш, кас.
Мих. Белей, секр.

PERTH AMBOY, N. J. Тов. „Січ", від. 155 подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся дня 20-го дец. о год. 2-ій по пол. в гали п. Ваверчака, 112 Charles St. Справоздане касове. Кождий член мусить вирівнати всї свої довги, а не явивший ся заплатить 5 цнт., а урядник $1 кари. Буде принимати ся нових членів без вступного до Тов. Вибір нового уряду.
К. Пелешак, секр.

SCRANTON, PA. Бр. сьв. Ілії, від. 40, повідомляє своїх членів, що кождий має безусловно явити ся на мітингу і вирівнати свої залеглости на річним мітингу дня 20-го грудня с. р. Неявивший ся член підлягає 50 цнт. а урядник $1.00 кари.
Я. Люлик, секр.

PHILADELPHIA, PA. Товариство „Любов" від. 45 Р. Н. С. подає до відомости, що річне засїдане відбуде ся в неділю, 20-го грудня о 2-ій годині по полудни в Academy Hall, 523-25 S. 4th St. Кождий член має явити ся та вирівнати залегости; членів довгуючих будем змушені суспендовати. Пожадане-б було, щоби перед новим роком кождий член заплатив все, що винен. Неявивші ся заплатять кару назначену статутами.
Ів. Кречковський, пр.
Ст. Демків, секр.

MINERSVILLE, PA. Бр. сьв. о. Ник. від. 78 подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся дня 20-го грудня с. р. Вибір нового уряду. Нових членів буде принимати ся без вступного. Хто не явить ся заплатить 50 цнт., а уряд $1.00 кари.
М. Котляр, секр.

ST. LOUIS, MO. Бр. сьв. Арх Мих. від. 14 подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся 20 дец. с. р. о 1-ій год. по полуд. в церковній галї на Hickory & Dollman St. Кождий член має явити ся не виключаючи членів з поблизьких плейзів, під карою 50 ц., а урядник 1 дол. Вибір нового уряду.
М. Риджик, пр.
Гр. Копча, кас.
Ст. Макора, секр.

BROWNSVILLE, PA. Бр. сьв. Ап. П. і П. від. 6 подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся 27 дец. с. р. з слідуючим порядком: 1) справоздане касове; 2) місячні вкладки; 3) вибір нового уряду. Взиває ся членів, аби вирівнали свої довги, бо будуть викреслені з братства і з Р. Н. С. Неявивші ся на мітинг підлягають карі 1 дол., а урядники 2 дол.
Ів. Петришко, пр.
Мих. Бенча, секр.

BEAVERDALE, PA. Бр. сьв. Мих. від. 126 взиває своїх членів, аби явили ся на річний мітинг і вирівнали свої довги. Хто не явить ся заплатить $1.00 кари. Мітинги в церковній гали в кожду третю неділю в місяци.
Мих. Сливка.

NICETOWN, PA. Бр. сьв. Володимира від. 105 повідомляє своїх членів, що річне засїдане відбуде ся 27-го грудня с. р. точно о 2-ій годині по полудни в Young American Hall, 4153 Germantown Ave. Вибір нового уряду і иньші важні справи. Кождий член мусить прийти і вирівнати свої залеглости. Спізнившись пів години заплатить 25 цнт., а котрий не явить ся 50 цнт кари. Урядник подвійно.
Мих. Поляк, предс.
Мих. Маліцький, секр.

McKEESPORT, PA. Бр. сьв. Ів. Хрестителя Р. Н. С. від. ч. 48, подає до відомости всім членам місцевим, і позамісцевим, що річний мітинг відбуде ся дня 20-го грудня в неділю зараз по Сл. Божій, в галі під церквою на Singclair cor. and Ringbolt St., з слідуючим порядком: 1) справоздане касове; 2) місячні вкладки; 3) вибір нового уряду. Кождий член мусить явити ся на мітинг і вирівнати всї свої довги, бо в противнім разі буде виключений з бр. і Союза. Котрий член не явить ся без важної причини заплатить 50 цнт., а урядник $1.00 кари.
А. Галасінський, секр.

DONORA, PA. Бр. сьв. Дим. від 157 подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся 27 грудня с. р. Кождий член має явити ся і вирівнати свої залеглости; хто не явить ся заплатить 50 цнт., а урядник $1.00 кари. Спізнивший ся тратить голос. Мітинги відбувають ся в церковній галі на 5-ій улиці в четверту неділю по 1-ім.
П. Ятчишин, пр.
Н. Кічан, секр.
В. Яблонський, кас.

BROOKLYN, N. Y. Бр. Пр. Тройці від. 203 подає до загальної відомости, що уряд бр. на рік 1909 єсть слідуючий:
Павло Муж, предсідатель; Петро Цьвикало, заст предс.; Павло Войтович, секретар; Іван Балко Анд., касиєр; Гриць Кокольский, заст. кас.; Теод. Мамамаш, капітан; Михайло Дикий, дверник; Іван Балко і Василь Котик, контр. комісія. Уряд бр. в важній справі просить, щоби всї члени сего бр. конечно явились в мітинговій гали дня 19-го грудня с. р. пів до 8-ої вечером.
М. Заверуха, предс.
Гр. Тимчишин, секр.

Вечерниці сьв. Николая.

Отсим запрашаєм всїх Русинів гр. кат. парафії в Ambridge, Pa. рівнож Русинів з поблизьких плейзів, щоби зволили ласкаво прибути з дітьми на представлене

„Прихід сьвятого Николая",

котре уряджує молода руська читальня „Просьвіти" дня 19 грудня 1908 в Кристофовскій Гали на першій стріті.

Кождий отець або мати може принадити дарунки для своїх дітий, котрі віддасть до рук сьвщеника.

Вступ 25 цнт. діти не платять нічо.

Початок о 7 годині вечером.

За Видїл читальні:

о. М. Данилович голова.
—50 Ю. Капацевич секр.

Руске Бюро Праці!

Маю честь повідомити Родимців, що мій офіс зістав перенесений під нижше подану адресу, і що сейчас висилаю до всїляких робіт так в околици як і в місти.

По близші інформації прошу зголосити ся до: 6-9

I. РИКШИНЬСКИЙ,
432 E 5 Str., - - New York.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

як пошукованя знакомих, оголошеня белів, представлень, сходин і т. п. друкуєсь в "Свободі" по ціні одного цента від слова за оден раз. Гроші треба присилати наперед.

ДЕ Є

Гавриїл Капчик, родом з Нагірян, пов. Заліщики, Галичина; мав перебувати десь в Скрентон, Па. Хтоб про нього знав або він сам зволять зголосити ся до.

John Onuszczak,
Whipple, W. Va.

ТОВАРИШКИ ЖИТЯ

Русинки, в віці від 18-22 літ, чесної і письменної пошукує Русин, майнер, літ 25, $3.00 денно і 800 дол. готівкою. Зголошеня з залученєм фотоґрафії до

M. A. Lotockyj, Box 476,
Nanaimo, B. C. Canada.

ХТО МЕНІ ЗАШЛЕ 49

докладні адреси своїх знакомих, працюючих тепер по робочих плейзах, дістане даром від мене великий образковий календар або красну книжку до моленя. Адреси належить засилати до:

John Nemeth,
457 Washington Str., New York

ДОБРИЙ ЗАРОБОК

Кождий може легонько заробити 12 долярів тижнево через розповсюднене нашого російського тютюну.

Пробу висилаемо даром.

Пишіть сейчас залучаючи марку на відповідь до

Russian Tobacco Co.
132 Nassau Str. Room 301
New York, N. Y. 51-2

Вже вийшов з друку

Збірник
січових і радикальних пісень.

Ціна одного примірника 15 цнт. За 1 доляр висилаємо 8 примірників. Адресувати так:

J. SLUZAR,
435 E. 6 Str., New York.

Хочете добру річ набути а при тім дешево, удайте ся на понизшу адресу. Пишіть по польсько-руський образковий катальоґ і залучіть марку за 2 цнт.

Адреса: -51
ANIELA ORZECH
6 Sylvan Court, New York City

ВІДКРИТА ПЕРЕДПЛАТА

на літературно-науковий двотижневник

„БУДУЧНІСТЬ"

Видає: Редакційний комітет. Річна передплата в Америці 2 доляри на рік.

В „Будучности" беруть участь найзнаменитші українські письменники. На жадане висилають ся оказові числа. Адресувати:

Львів, Вірменська 25,
в ред. „Будучности". 49-53

Свій до свого!

Нумо Братя! Свій до свого!
До Мамроша! Всї до одного!
Чужих усїх поминайте,
Тільки свого підпирайте.
Мамрош Русин справедливий,
А в бизнесї все уцтивий —
Хто-же хоче більше знати,
Прошу прийти й переконатись.
Горівки найлучші має,
Бо злих зовсім не тримає.
Й так віскү, комовицю,
Для всїх добру сливовицю
Арак, коняк, рум, паленка
І кмінківка солоденька;
Вина рівнож всї хороші
І то за дешеві гроші.
Пиво сьвіже і холодне —
Лучше бути вже не годне.
Є циґара, щоб курити
Лиш у него тра купити.
Тому Братя, памятайте,
Та до нього завертайте.
А ті, що з контрів приїжджають
Най сей адрес памятають:

Trof. Mamrosh,
110 Morris str.,
Jersey City, N. J.

Справоздане касове
„Рус. Нар. Союза" за місяць Жовтень 1908 р.

Від	Місцевість	$	ц.	Від	Місцевість	$	ц
1	Shamokin, Pa.	289	04	103	Exprt, Pa.	13	16
2	Mont Carmel, Pa.	54	52	104	Perth Amboy, N. J.	125	35
3	Olyphant, Pa.	218	59				
4	Jersey City, N. J.	82	06	105	Nicetown, Pa.	11	98
5	Mt. Carmel, Pa.	70	50	106	Chicago, Ill.	169	04
6	Brownsville, Pa.	88	09	107	Sayre, Pa.	51	22
7	McAdoo, Pa.	141	01	108	New York, N. Y.	73	96
8	Elmira, N. Y.	39	08	109	Ellswoth, Pa.	32	50
9	St. Clair, Pa.	82	73	110	Leetsdale, Pa.	25	38
10	Ansonia, Conn.	105	08	111	Allegheny, Pa.	11	44
11	Waterbury, Conn.	26	32	112	Newark, N. J.	9	28
				113	New Florence, Pa.	29	65
12	Yonkers, N. Y.	81	74	114	Dunmore, Pa.	44	18
13	Troy, N. Y.	26	48	115	New Philadelphia Pa.	72	30
14	St. Louis, Mo.	96	72				
15	Buffalo, N. Y.	30	08	116	Chisholm, Minn.	12	36
16	Lansford, Pa.	212	89	117	New York, N. Y.	26	07
17	West Pawlet, Vt.	19	74	118	Pittsburg, Pa.	8	88
18	Seymour Conn.	29	65	119	Latrobe, Pa.	33	52
19	Priceburg, Pa.	75	58	120	Spangler, Pa.	48	45
20	Jessup, Pa.	62	32	121	Trenton, N. J.	147	65
21	Mayfield, Pa.	15	55	122	Trenton, N. J.	44	86
22	Manown, Pa.	2	82	123	Scranton, Pa.	183	92
23	Homestead, Pa.	37	60	124	Ormrod, Pa.	40	03
24	Shamokin, Pa.	18	40	125	Laguin, Pa.	32	02
25	Trauger, Pa.	47	68	126	Beaver Dale, Pa.	28	26
26	Belle Vernon, Pa.	36	66	127	Buffalo, N. Y.	14	07
27	Glen Lyon, Pa.	49	84	128	Lorain, O.	14	36
28	Mahanoy Plane, Pa.	142	89	129	Sykesville, Pa.	44	18
				130	Pittsburg, Pa.	19	22
29	Rhone, Pa.	27	40	131	Buffalo, N. Y.	3	76
30	Breslau, Pa.	80	46	132	McKeesport, Pa.	37	31
31	Eleanor, Pa.	36	22	133	Newark, N. J.	4	84
32	Trauger, Pa.	46	06	134	Ernest, Pa.	35	00
33	Northampton, Pa	534	65	135	Smoke Run, Pa.	122	19
34	Old Forge, Pa.	16	92	136	Carnegie, Pa.	21	73
35	Whitney, Pa.	34	78	137	West Seneca, NY.	9	40
36	Scottdale, Pa.	35	09	138	Philadelphia, Pa.	7	26
37	Chisholm, Minn.	48	05	139	Oil City, Pa.	24	00
38	Auburn, N. Y.	81	36	140	Youngstown, O.	42	19
39	Syracuse, N. Y.	45	35	141	Little Falls, N. Y.	13	30
40	Scranton, Pa.	121	22	142	Elisabeth, N. J.	—	—
41	Westmoreland, Pa.	36	94	143	Windber, Pa.	47	98
				144	New York, N. Y.	32	16
42	Passaic, N. J.	57	74	145	Altoona, Pa.	19	74
43	Simpson, Pa.	33	30	146	McKees Rocks, Pa.	13	16
44	Mt. Carmel, Pa.	9	94				
45	Philadelphia, Pa.	47	58	147	Allentown, Pa.	21	34
46	Plymouth, Pa.	159	40	148	California, Pa.	22	16
47	Ambridge, Pa.	57	60	149	West Seneca N. Y.	14	10
48	McKeesport, Pa.	108	80	150	Irwona, Pa.	—	—
49	Powhatan, W.Va.	14	10	151	Allentown, Pa.	6	63
50	Desloge, Mo.	10	88	152	Homestead, Pa.	37	60
51	Yatesboro, Pa.	35	48	153	Berwick, Pa.	14	98
52	Holyoke, Mass.	43	73	154	Dunmore, Pa.	31	02
53	Pittsburg, Pa.	213	17	155	Perth Amboy, N. J.	18	35
54	Terryville, Conn.	12	50				
55	Carnegie, Pa.	80	18	156	Chattaroy W. Va.	—	—
56	Allegheny Pa.	33	44	157	Donora, Pa.	30	76
57	Cohoes, N. Y.	21	30	158	New Kensington, Pa.	27	68
58	Ramey, Pa.	115	80				
59	Leinsering, Pa.	31	86	159	Herkimer, N. Y.	24	58
60	Baltimore, Md.	—	—	160	Jamaica, N. Y.	20	16
61	Dunlo, Pa.	72	19	161	Tower City, Pa.	17	73
62	Monessen, Pa.	67	98	162	Scranton, Pa.	17	84
63	Ford City, Pa.	72	38	163	Edmonton, Alta., Can.	21	04
64	Gradatim, Pa.	4	70				
65	Elizabeth, N. J.	79	82	164	North Hadley, Mass.	14	92
66	New York, N. Y.	38	73				
67	Butler, Pa.	135	96	165	Chicago, Ill.	49	72
68	Ansonia, Conn.	16	59	166	Barnesboro, Pa.	46	06
69	New York, N. Y.	29	82	167	Cumbola, Pa.	16	26
70	Jersey City, N. J.	67	54	168	Perth Amboy, N. J.	13	44
71	FranklinFurnace N. J.	24	34	169	Scranton, Pa.	30	69
72	Alden Sta., Pa.	55	56	170	Chauncey, Pa.	18	16
73	Providence, R. I.	11	90	171	Pittsburg, Pa.	6	06
74	Granville, N. Y.	16	92	172	Saltsburg, Pa.	8	46
75	Mt. Carmel, Pa.	29	02	173	Cleveland, O.	24	48
76	Newark, N. J.	20	84	174	Oxford Furnace, N. J.	26	38
77	Yorkville, O.	18	02				
78	Minersville, Pa.	155	24	175	Detroit, Mich.	8	46
79	Meyersdale, Pa.	21	88	176	New Burgh, N. Y.	10	21
80	Pleasant Valley, Pa.	57	34	177	Vergeville, Alta., Can.	5	64
81	Baltimore, Md,	22	43	178	Manchester, N. H.	16	33
82	New Alexandria, Pa.	104	58	179	St. Louis, Mo.	25	94
				180	Scarbo, W. Va.	16	95
83	Carnegie, Pa.	9	82	181	Michel B. C.	12	20
84	Canonsburg, Pa.	54	52	182	Dixonville, Pa.	18	50
85	Hazleton, Pa.	154	56	183	Sunderland Mass.	24	94
86	Olyphant, Pa.	56	52	184	Whiting, Ind.	36	59
87	Dancaster, N. Y.	16	52	185	Hazleton, Pa.	—	—
88	Cross Fork, Pa.	8	60	186	McAdoo, Pa.	30	50
89	Simpson, Pa.	15	98	187	Ford City, Pa.	15	08
90	Centralia, Pa.	22	68	188	Ginter, Pa.	18	46
91	McKees Rocks, Pa.	62	79	189	South Fork, Pa.	26	92
				190	Newark, N. J.	32	04
92	Taylor, Pa.	98	31	191	Troy, N. Y.	36	23
93	Newburgh, O.	16	92	192	Herkimer, N. Y.	18	38
94	New Britain, Pa.	47	62	193	Red Star, W. Va.	14	10
95	Beavers Meadows Pa.	51	13	194	Minneapolis, Min.	13	33
				195	Peckskill, N. Y.	25	20
96	Pittsburg, Pa.	61	42	196	Whiting, Ind.	52	72
97	Marion Heights, Pa.	10	88	197	Swoyers, Pa.	27	94
				198	Port Jerwis, N. Y.	56	43
98	Shenandoah, Pa.	28	34	199	Whiting, Ind.	28	26
99	Wilkes Barre Pa.	100	91	200	Indian Orchard, Mass.	13	04
100	McKeesport, Pa.	18	86				
101	Canonsburg, Pa.	4	86	201	Whippany, N. J.	15	58
102	Cleveland, O.	64	06	202	Auburn, N. Y.	29	65

Від	Місцевість	$	ц	Від	Місцевість	$	ц
203	Brooklyn, N. Y.	30	38	209	Carteret, N. J.	35	80
204	New York, N. Y.	12	79	210	Boston, Mass.	37	00
205	Emerald, Pa.	36	06	211	Stapleton, N. J.	34	80
206	Ambridge, Pa.	14	10	212	Cleveland, O.	33	10
207	Jeanetle, Pa.	66	80	213	Bayonne, N. J.	24	20
208	Kingstovn, Pa.	38	00	214	McKees Rocks Pa	77	11

Прихід за жовтень с. р. е............ 9895 71

РОЗХІД.

Посмертне по бл. п.:

Марії Дуфала Скатдейл, Па.	1400 00
Онуфрею Томі Плимавт, Па.	800 00
Василю Баран Оборн, Н. Й.	1000 00
Якові Вайс Карнеґі, Па.	1000.00
Юліянні Альфельді Латроб, Па.	400.00
Анні Хрущ Джерзі Сіті, Н. Дж.	400.00
Запомога для	
Михаїла Шотин Товер Сіти, Па.	800 00
Максима Кріль Джерзі Сіті, Н. Дж.	200.00
Станіслава Кустра Ст. Люіс, Мо.	200 00
Євфрозини Панько Прайсбурґ, Па.	100.00
Якова Рудавського Альден, Па.	100.00
Михаїла Кічінко Трентон, Н. Дж.	100.00
Івана Савки Бреслав, Па.	50.00
Василя Запоточного Пітсбурґ, Па.	50.00
Лешка Барановського Плимавт, Па.	50 00
Сирітська часть по бл. п.	
Івані Порада Вотлер, Па.	318.00
Платня Голов. Урядників Р. Н. С.	190.00
Орґан Р. Н. Союза	935.70
За відзнаки Р. Н. С.	800.00
Завдаток на календар на 1909 р.	500 00
Адміністрація Р. Н. Союза	127.88
Разом розхід за октобер с. р. есть	9.521.58

Зіставлене:

Прихід за жовтень с. р. есть	9.895.71
Готівка з кінцем вересня с. р. була	35.612.87
Весь прихід есть	45.508.58
Розхід за жовтень есть	9.521.58
Готівка з кінцем жовтня есть	35.987.00
З того Сирітський Фонд виносить	23 984.82
Резервовий Фонд	2.459 13
Народний Фонд	1.909 97
Бідних Фонд	2.189.97
Розпорядимий Фонд	5 443.11
Разом	35.987.00

Дм. Капітула, гол. предсїд.
А. Шаршонь, гол. касієр. *С. Ядловский, гол. секр.*

СОЮЗ ПЛАТИТЬ ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ ЗА ЧЛЕНА!

Справоздане касове
Русн. Молод. Союза за місяць жовтень 1908 р.

Від	Місцевість	$	c
1	Shamokin, Pa.	14	25
2	Mt. Carmel, Pa.		50
3	Olyphant, Pa.	7	75
4	Jersey City, N. J.	3	40
5	Mt. Carmel, Pa.	1	75
6	Brownsville	1	25
7	McAdoo, Pa.	10	95
8	Elmira, N. Y.	7	85
9	St. Clair, Pa.	5	25
10	Ansonia, Conn.	7	00
11	WaterburyConn.	2	00
12	Yonkers, N. Y.	1	25
14	St. Louis, Mo.	4	75
16	Lansford, Pa.	4	75
18	Seymour, Conn.	3	58
19	Priceburg, Pa.	7	50
20	Jessup, Pa.	1	75
21	Mayfield, Pa.	1	00
24	Shamokin, Pa.		93
25	Trauger, Pa.		50
26	Belle Vernon, Pa.		
27	Glen Lyon, Pa.	6	65
28	Mahanoy Plane, Pa.	3	25
29	Rhone, Pa.	4	25
30	Breslau, Pa.	4	05
33	NorthamptonPa	43	20
35	Whitney, Pa.	1	50
36	Scottdale, Pa.	4	85
37	Chisholm, Minn.	3	80
38	Auburn, N. Y.	3	00
39	Syracuse, N. Y.	1	00
40	Scranton, Pa.	5	00
42	Passaic, N. J.	11	20
43	Simpson, Pa.	2	10
45	Philadelphia, Pa		50
46	Plymouth, Pa.	7	60
47	Ambridge, Pa.	1	75
48	McKeesport, Pa.	1	25
53	Pittsburg, Pa.	9	75
55	Carnegie, Pa.	2	50
56	Allegheny, Pa.		75
58	Ramey, Pa.	11	65
59	Leinsering, Pa.		50
61	Dunlo, Pa.		50
62	Monessen, Pa.	4	05
63	Ford City, Pa.	2	00
65	Elizabeth, N. J.	2	50
66	New York, N. Y.	1	50
67	Butler, Pa.	2	75
68	Ansonia, Conn.	2	00
69	New York, N. Y.		50
70	Jersey City, N. J.	1	70
72	Alden Sta, Pa.	4	05
73	Providence, P. I.		75
81	Baltimore, M. D.	2	25
82	NewAlexand.,Pa	2	75
83	Carnegie, Pa.	1	00
85	Hazleton, Pa.	4	00
86	Olyphant, Pa.	1	00
87	Lancaster, N. Y.	2	39
88	Cross Fork, Pa.		75
91	McKeesRocks Pa		25
94	NewBritain Conn		25
96	Pittsburg, Pa.	3	75
97	Marion Heights, Pa.		72
98	Shenandoah, Pa.	2	00
99	WilkesBarre, Pa.	1	50
102	Cleveland, O.		50
104	Perth Amboy, N. J.	6	80
105	Nicetown, Pa.	1	00
106	Chicago, Ill.	1	50
107	Sayre, Pa.	3	25
108	New York, N. Y.	1	25
109	Ellsworth, Pa.		75
112	Newark, N. J.		25
117	New York, N. Y.		25
120	Spangler, Pa.	2	75
121	Trenton, N. J.	20	45
123	Scranton, Pa.	3	25
127	Buffalo, N. Y.		25
128	Lorain, O.	1	00
129	Sykesville, Pa.	4	00
130	Pittsburg, Pa.	1	00
132	McKeesport, Pa.	3	50
136	Carnegie, Pa.	1	25
140	Youngstown, O.		50
144	New York, N. Y.	3	00
147	Allentown, Pa.		25
157	Donora, Pa.	1	00
172	Saltsburg, Pa.		50
188	Ginter, Pa.		50
213	Bayonne, N. J.		70

Прихід за жовтень с. р. є	322.42
Готівка з кінцем вересня с. р. була................	2.026.66
Разом прихід єсть	2.349.08

Розхід.

Платня секретарів	10.00

Зіставлене.

Прихід за жовтень єсть	2.349.08
Розхід за жовтень	10.00
Готівка з кінцем жовтня с. р. есть	2.339.08

Дм. Капітула, предс.
С. Ядловский, фін. секр.
А. Шаршонь, касир.

Отсим просимо усїх тих, що знають про яку роботу на своїм плейзї виповнити усї рубрики подані низше та вирізавши заслати сю карточку до редакції на адресу: SVOBODA, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

1. Назва місцевости? ....

2. Назва фабрики чи компанії? ....

3. Скільки робітників потреба? ....

4. До якої р боти? ....

5. Чи треба вміти англійську мову? ....

5. Яка плата? ....

7. Скільки годин праці? ....

8. Як часто виплата (пейда)? ....

9. Що коштує рент? ....

10. Що коштує борд? ....

11. Чи є страйк? ....

12. До кого голоситись на плейзї? ....

Докладний адрес пишучого:

....

....

Новинки.

— Вирок на Ісуса Христа. Недалеко від італїянського місточка Кесарії стоїть каплиця, в котрій знайдено плиту з виритим на нїй вироком, який видав Пилат на Ісуса Христа. Текст вироку орігінальний і написаний старо-еврейською мовою. Париське археольоґічне товариство вислало на місце спеціяльну комісію, щоби переслати сей текст давного документу. Ось він: „Вирок, виданий Понтійским Пилатом, намісником Галилеї низшої, постановляє, щоби Ісус Назаретянин помер смертию на хрестї, в 17 роцї панованя цїсаря Тиберія, 25 дня місяця марця в сьвятім містї Єрусалимі, коли Анна і Каяфа були сьвященником і первосьвященником Господнім. Понтийський Пилат, намісник Галилеї низшої, засїдаючи намісником столиці Палестина, засуджує Ісуса Назаретянина на кару смерти на хрестї поміж двома розбійниками, бо визначні і відомі люде з народа сьвідчать, що 1) Ісус підбуритель, 2) Ісус бунтівник, 3) Ісус ворог законів, 4) Ісус фальшиво каже, що він „син божий", 5) Ісус фальшиво називає себе царем Ізраїля, 6) Ісус з пальмовою віткою в руках супроводжений величезною товпою людий війшов у храм. Понтійський Пилат приказує Корнелієви Квірілїнови, першому центуріонови, вести його на місце кари та відогнати убогих і богатих, що перешкаджати-муть виконаню вироку. — Сьвідки, що підписали смертний вирок на Ісуса, такі: 1) Данило Робані, фарисей, 2) Іван Заработель, 3) Рафаіл Робанї, 4) Капер книжник. — Вкінци дописано: „Ісуса поведуть з Єрусалиму на місце кари через браму Серену, а з боку тексту: „Кождому племени вислано таку саму плиту."— Як показуєть ся, то плита, знайдена коло місточка Кесарії, перша з тих, що дістала ся до відома наших часів, бо більше таких плит доси не відкрито.

— Народне шкільництво в Австрії. З австрийського бюджету, що обнимає кругло два мілїярди, припадає на народне шкільництво 7¾ мілїона корон, з чого на учительські семинарії припадає 5½, а на народні і видїлові школи 2¼ мілїона. Вправ дї видатки на народне шкільництво належать до країв, але в який спосіб краї сповняють сей обовязок? Пересїчно припадає в Австрії на одного учителя 65 шкільних дїтий а бувають випадки, що учитель в одній клясї мусить учити 100 до 120 дїтий. Загальне число дїтий обовязаних ходити до народної школи, виносить в Австрії 4¼ мілїона, а з того числа чверть мілїона не ходить до школи. В Галичинї 18% дїтий не ходить до школи, між тим коли в цїлій Австрії сей процент виносить лише 6 проц. Число анальфабетів (тих, що не вміють нї читати нї писати) в цїлій Австрії виносить 5,300.000.

— Численні види дня 8 го с. м. в Ню Йорку бачили потрясаючу драму на водї. Великий, желїзний транспортовий парохід „Maryland" наїхав на деревляну барку „Anthracite" і в одній хвилинї затопив її. На покладї затопившої ся барки находило ся під хвилю 7 людий. Двоє з них найшло смерть в холодних хвилях води.

ЧИТАЙТЕ!
Книжки

які можна дістати в складї книжок „Свободи":

Америка	15 ц
Ангел та пустельник і т. і	15 ц.
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15 ц.
В Старім і Новім краю	25 ц.
Гріхи мілїонерів і т. п. С. 7.	15 ц.
Дещо з історії. православної місії в Америцї	10 ц.
Дещо про зьвірята	30
Дві левади і т. п. С. 5.	15 ц.
Дорога любови, то Божа дорога. С. 6	15 ц.
Еміґрант	15 ц.
Жовнір	10 ц
Журавлї	10 ц.
Житє зарібки, орґанізації і т. п. в Спол. Державах	15 ц.
Земельне питанє	15 ц.
Зуб за зуб	10 ц.
Історія Руси з образками	10 ц.
Капітал і праця	15 ц.
Книжка Рахункова	50 ц.
Казки про Жидів	15 ц.
Многострадальний народ, огляд історії українського народу	20 ц.
Навернений Грішник	20 ц.
Народний рух австро-угорських Русинів	15 ц.
Новий Завіт	2 дол.
Образки і загадки	10 ц.
Оповіданя	15 ц.
Про відступників від рос. православія	10 ц.
Про нутро землї	25 ц.
Підземні скарби	25 ц.
Покуса	10 ц.
Псалтир	1 дол.
Розмова Поляка з Русином	10 ц
Смерть	10 ц.
Стародавні казки та оповіданя	15 ц.
Степові люде	15 ц.
Страйк	20 ц.
Стріляй на смерть, робітнича драма	15 ц.
Товариска ворожка	15 ц.
Унія в Америцї	20 ц.
Хто з чого жиє	15 ц.
Які то є люди на земли, з 20 образками	50 ц
Як мужик ходив до царя правди шукати	15 ц.
Через кордон	15 ц.
Руско-анґлїйский тлумач	60 ц
Польско-анґлїйский тлумач	60 ц

Молитвенники в красній оправі.

Бог Надежда моя	2.50 дол
Хлїб Души	2.50 „
Druh Duszi	1.50 „
Druh Duszi (в звич. опр.)	.75 ц
Молитвенник малий	1.50 дол
Вінець	1.50 „
Зборник	2.30 „

Також можна дістати:

Книжочки колекторскі церковні	10 ц
Книжочки Братскі	10 ц
Метрики хрещеня	3 ц
Метрики шлюбні	3 ц
Метрики смерти	3 ц
Поминик померших душ	10 ц

Пишіть на адресу:
Swoboda,
184 Hudson Str., New York, N. Y.